causā ꝑter quā oīnes sancti se
iudicāt inutiles et penitus nichil
esse · qui solas negligentias suas
graues reputāt · a bona q̄ faciūt
nichil curāt · Hic Paulus stetisse
arbitror cū diebat ad Phil' iij ·
Que retro sūt obliuiscens ad ea
que sunt priora me extendens ·
Hic Jacobū stetisse reor · cū tamē
in canonica sua quarto capitulo
dixit Que ē em̄ vita nostra? va
por ad modicū parens · De hys a
similibus dicit Ps̄ · Pro nichilo
saluos facies eos · Ac si dicat
Qui p̄ nimio desiderio se nichil fa
cere iudicāt vel reputāt immo se
ipsos nichil iudicāt · oēs hy tles
p bono nichilo securissime saluā
tur ¶ Secūdo affliguntur ex mū
di displicentia · Quāto em̄ āpli?
apud deū ꝓficiunt tanto magis
mūdus et omnia que in eo sunt
abhominabilis eis erit · Hic btūs
Paulus veraciter stetit · cū dixit
ad Gal · vi · Michi mundus cru
cifixus est et ego mundo · Nō ad
huc tā in scriptura q̄ in figura e
uidenter ostenditur · In figura E
zechielis primo cuz dicitur Quo
cunq; ibat spiritus illuc eūte spi
ritu et rote pariter eleuebantur
sequentes eum · Quid per spiritū
nisi spiritualis vita? Quid per ro
tas nisi tribulatio accipitur · que
vitam spiritualem sequitur siue
deficiat siue crescat? Idem osten
ditur per scripturam · Dicit enim
beatus Gregorius · Quanto q̄s
altius profecerit tāto in hoc mū
do inuenit quod durius portat ·
q̄a dū a presenti seculo mētis no
stre delectatio deficit eiusdem sē
culi aduersitas crescit ¶ Tercio castigantur ex dei absentia · Quanto enim ex dei presentia delectantur · tanto ex eius absentia cruciantur · Hinc Ozee · ix · dicit dominus · Ve eis cum recesse ro ab eis · De quo ve dicit beat? Bernhardus, Anima que semel a domino accepit intrare ad se metipsam et in intimis suis dei p̄ sentiam suspirare · nescio an vel ipsam gehennaz experiri ad tem pus horribilius penali? ve ducat q̄ post spiritualem studij huius suauitatem semel degustatam ex ire denuo ad illecebras a molesti as carnis ¶ De hys tribus cor poralibus exercitijs · scilicz to no tum operatione · malorum relu ctatione · aduersorum perpessiōe gloriatur Apostolus secunda ad Corinthios · xi · In laboribꝰ plu rimis · in carceribus abundanti? · in plagis supra modum · in mortī bus frequenter · que longo ꝓmo ne prosequitur · Que nos miseri culices vix audire possumus noi nari

¶ Sermo · xxvi · ¶ De eodem ser mo tercius ·

Flecto genua mea ad pa trem domini nostri ihesu cristi · ex quo omnis pat̄ nitas in celo et in terra nomina tur · vt det vobis secundum diui tias glē sue vtutē corroborari p spm̄ eius · et in interiorē hominē cri stū habitare p fidē in cordibꝰ ve stris act̄ · Ad Eph · iij · Dicit Ber · Quātū libz te affliges q̄tū libz te

erucies · non dabit tibi copiaz fi
i qui dominus virtutum dicitur
misi fueris virtutibus adornatus
Ac si ambo dicant · Priora exerci
tia non valent misi virtutibus ad
iuuētur · Et hoc est quod alibi di
cit Apostolus scz ad Thimo thēuz
vbi vtutes p̄fert corpis exercitio
Corporalis exercitatio ad modicū
vtilis est. pietas vero ad omnia
valet · Que videlicet consistit in
interioribus virtutibus Ideo hor
tando orat Apostolus et orando
hortatur · vt predictis exercitys
virtutes adiungātur · quasi pri
ora nullatenus acceptentur si nō
virtutibus adornētur Quia sicut
anima p̄stantior est carne et cor
pore sic bona anime sunt corpora
lib⁹ meliora dicit ergo . flecto ge
nua mea · Ac si dicat Quia ōms
gloria ẽgis ab intus · oro ad domi
num · vt secundum diuitias glori
e sue bonis corporalibus de quibz
in prioribus dictum est bona spi
ritualia que sunt virtutes anime
superadvat · Tamen licet bea
tus Paulus qui nobis adimitā
dum ponitur in exemplum virtu
tibus omnibus abundaret ·

T Cl De tribus tamen virtuti
b⁹ eius scz caritate · humilitate ·
benignitate · quas excellenter ha
buit disseremꝰ . que in eius vita
tanq̄ gemme in auro gloriosissi
me refulgebant · Nam de sua cari
tate ipse de se dicit ad Romanos
viij · Quis nos sepabit a carita
te cristi · tribulatio · an angustia ·
an fames · an nuditas . an pericu
lū · an gladius ? Et subiungit Cer
tus sum · q̄ neq̄ mors neq̄ vita ·
neq̄ angeli neq̄ principatus ne
q̄ virtutes · neq̄ instantia neq̄ fu
tura · neq̄ fortitudo neq̄ altitudo
neq̄ profunditas · neq̄ creatura
aliqua potēit nos separare a cari
tatē dei que est in cristo ihesu . de
quo verbo dicit Augꝰ . Nimis do
lendum est · q̄ cum Apꝰ · neq̄ hor
ribilibus tormentis a caritate de
i poterit separari . nos interdum
oris aut fabul · a sepe ob paruis
simuz conuicium . pmo quādoq̄
propter signum ita derelinquiꝰ
caritatem . vt non solum multis
diebus · sed etiam mensibus for
tassis et animis ad amicitiam non
veniamus · Et dum hoc frequenē
insinuo absoluo apud deum con
scientiam meam · Sed ad Pauli
caritatem redeamus · De qua di
cit Johan . crisosti · sic Sicut ferrū
missum in ignem totum perfecte
ignis efficitur · sic beatus Paulꝰ ·
caritate accensus totus effectus
est caritas . cum qua beatorem
se cunctis reputabat · sine q̄ nec
dominatuum · siue primipatuum
socius esse cupiebat · sed magis
cum hac esse in exterminium · ymo
etiam de numero pumitorum ·

V Cl Eius ergo exemplo pro
uocati studeamus eum in caritate
imitari · que inicium a finis omni
um ē bonorum que et nobis ē ne
cessaria · vt puta sine qua nichil
penitus sumus · Quod si decreue
rimus faciendum per tres gradꝰ
quos ipse Paulus prima ad Thi
motheum primo capitulo propo
suit nobis in ipsa progredi nos
oportet · Sic etenim dicit · Finis
precepti est caritas de corde puro

ſcientia ℔ et fide non ficta Qui tria exponit beatus Bernhardꝰ ita dicens. Solum cor purum eſt qđ effluere neſcit. quia mꝫ facilꝫ feruẽt corde expoſito. qđ ſola cõtinz caritas ne fruſtꝝ placeat Porro conſcientiam bonam habz ad omnes qui ꝓximi bonuz eque vt ſuum diligit. ſi quo minꝰ cõuincit non habere illã que non q̃rit q̃ ſua ſunt. Fides autem non ficta ẽ illa que ꝑ dilectionem operatꝫ. Alioquin non ſolum fictaz ſed etiam mortuam Jacobus eam dicere ſi vereꝫ. Per cordis ãt puritatẽ. conſcientie bonitatem. fidei veritatem caritas acquiritur et acq̃ſita pariter conſeruatur. Cor aũt noſtrum veracíter depuratur ſi intus captiuatur et non ſinatur ſe extra fundere. Quo facto cogit̃ deum diligere qui nobis eſt vicinior q̃ nos nobis. quẽ cuz apprehendimus cor noſtrum intus cuz eo permanet et non expoitur ad precandum et ſic cordis puritas eſt plantata. Ex hac autem puritate bona conſcíẽtia naſcitur. qđ ſic probatur. Cum enim cor purum deum intus habeat. qui eſt optimuz bonum et ſupremũ. nõ poteſt inuidere quibuſcunq; fuerit proximoruz. quia aĩma ex generoſo bono qđ deus eſt generoſa facta omnium hominum bona diligit ſicut ſuum bonũ. Ex hys duobus ſequitur terciuz ſcz fides non ficta. Cum enim priora duo. videlicet cor purum et conſcientia bona ociosa eſſe non pñt ex tunc in opera que faciunt extima caritate exſurgunt. Et hec eſt fides non ficta que per dilectionem operari. Cor ergo purũ qđ effluere non pmittitur. bona conſcientia per quam malũ non admittitur. fides non ficta q̃ bonum non negligitur perfectã in aníma ſtruũt caritatẽ. q̃ videlicet caritas intus cum deo ſtructa bona maxima in aníma opat̃ Qđ beatus Bernhardus oſtẽdit per ſimile dicens. Res in igne liquefcendo mollitur. dilatat̃. purgatur. Et ſubiungit applicans ad amorem hanc triplicem ꝓprietatẽ Conſidera in amore q̃ vere ignis dei eſt in ſe corda reſoluens et cõflans in maſſam vnitatis. quẽadmoduz varia metalla ſoluta igne concurrunt in vnum. Cor igituz igne caritatis emollitũ fluit. ſed q̃a nõ effluit ideo dilatat̃ et purgatur. Dilatatur a dextris et a ſiniſtris ſubueniens hoſtibus pariter et amicis ¶ Porro ſic liquefactum et dilatatũ purgatur. ꝛ. vt ad plenum excoquat. ſi quaz habet ſcoriam purgatiſſimam reddens animam. Ex quibus iam dictis tria maxima bona in aníma generantur. Nam per cordis mollitionem et liquefactionez dei et anime intelligimus vnionem Per dilatationem omniam tam amicorum q̃ inimicorum benignam ſubuentionem. Per purgationem predictorum duorum ampliorem iterum promotionem. Talem caritatem beatum Paulum habuiſſe credimus. De cuius caritate dicit Criſoſtimus. Per ſtui caritate xpi. hoc erat Paulo vita. hoc ãgelꝰ. hoc mundꝰ. hoc

p̄sentia. hō: futura. hoc regnuꝫ hoc p̄missio. hoc bona omnia. hō rum omniū enim que hic habē tur michil aspernm michil suaue reputabat. sic despiciebat aduſa q̄ timeꝫ vt solet herba putrefcā otēpm. Tirānos ac populos spi rātes furorē vel ut quosdā cultores estiabat. Mortē et cruciatus et mille supplicia q̄si ludū ꝓputabat puerorum In hac ergo caritate Paulum q̄tū possiumꝰ imitemur

X C Secūdo dicendū est de pauli humilitate. quā taz per no minis interpretationem q̄ verbo rum suorum prolationem profū dissimam cognouiꝰ extitisse Pau lus autem interpretat modicꝰ. eo q̄ consueto vsu loquendi sepe dicimus. Paulum me exspecta. i. modicum. Vnde Augnstinus dicit Paulus nomē humilitatis ē. Et sic Saulus dictꝰ a seuicia et crudeli tate. sic conuersus dictꝰ est pau lus ab humilitate. Idem etiam pa tet per verborum suorum prola tionem. Dicit enim prima ad Co rinctheos. xv. Ego sū minimus a postolorum q̄ non sum dignus vo cari apostolus ac ē. Nec hoc contēt q̄ sit minimus apostolorum. sed vocat se minimū sanctorū scribēs ad Ephesi. iij. Michi autez omni um sanctorum minimo data ē hec grā in gentibus ac ē. Sed adhuc amplius se humiliat vocans se ab ortiuum tamq̄ quoddam fedum et abhominabile quod ab omnibus proicitur. Cum prima ad Corīte os. xv. dicit Nouissime aūt omniū et michi tam q̄ abortiuo visus ē Ad huc autem et profundiꝰ se hu miliat vocans se michil. Cum. ij. ad Corinthios. xij. dicit. Et si michil sum signa tamen Apostola tus mei facta sunt in vos. Sed ne scio quid humilius adhuc de se sē tiat scribens. i. ad Corinthios q̄ re to. Factus sum peripsima omniū vsq̄ adhuc. et sic de alijs. Postre mo super omnia priora se humili at vocans se maximum et preci puum peccatorem. Cū prima ad Thimo. primo scribens dicit Fi delis sermo et oīm acceptiōe di gnus. quia Ihesus cristus venit in hunc mūdū peccatores saluos facere. quorum primus ego sum. Vocat ergo se minimum Apsto lorū. minimū sanctorū. abortiuū michil. peripsima. precipuum pec catorem. Vt ex omnibus hijs af fectū sue humilitatis posset saltē te nuit declarare. Sz ne videat hoc dicē q̄dā silatiōe. quēadmodum nos peccatores: fuerꝰ nos humi liare dicētes de nobis tota die. e go peccōr. hoc excludit Ber. Nō faciebat hoc Paulus mentiendi p cipitio s est imādi affectione. Et subiungit rōem. Qui em̄ p̄fecte ex aminādo seipsū intelligit suo pec cato nulliꝰ peem̄ par estiat q̄ñ intelligit sic fuū. Sz adhuc ad q̄s p git vlterius dicēs. Ego nō capio illū vbū. quō Paulꝰ in tā sublimi vita existens se tam vilem ex af fectu poterit reputare. Dico qui a quidquid boni habuit soli deo tribuit sibi mala. Juxtā illud p ma Corinthiorum decimo quinto Gratia dei sum id quod sum et gratia dei in me etercā. Quod si hec ratio non sumitur saltem in

hoc ipō admirēmur prerogatiuā Pauli q̄ tam sublimis in vita tā vilez ex affectu se poterit estima re. Nam et ego tantam eius hu militatem omnibus miraculis fu lis iudico mirabiliorem Nam sectā dum beatum Bernardum hara ommno et magna virtus est. vt magna licet operantem magnuz te nescias. a manifestam ommbz tu am te soluz latere sanctitatē. hoc ego ommbus virtutibus mi rabilius dico. Sed respiremus si placet ne auditoꝛes tedio fatiga ti. si sermo nimis in longum duci tur. hys q̄ adhuc de humilitate ē stant dicenda auida in tentione non possint intendere. Interim ruminantes tanq̄ mūda amma lia ea que de Paulo dicta sunt. vt ex hys desiderio inflāmati au diant attentius que sequūtur.

Sermo. xxij. De eodem Ser mo quartus.

A

Observate eos qui ita am bulant sicut habetis for mam nostram ad Philip penses. ij. Dicit beatus Grego rius. Vnaquecq virtus quasi qui busdam gradibus augetur. quo usq̄ per incrementa meritorum ad summa perducitur Alia namq̄ sunt virtutum exordia aliud pro fectus aliud perfectio. In verbis ergo propositis hortatur nos A postolus Vt cum ipsum presentē tanq̄ formam exemplarem cui i primamur habē nō possumus. vt pote translatum ad gloriaz. saltē eos qui presentes sunt et viuen ti formaz ex suis scripturis accr perent diligenter obseruem9 vi tam nostram ad illorum regulaz informantes. Expeditis ergo pre cedentis huius glorioſi principis perfecta conuersione. corporali exercitatione. virtutū acquisitio ne. et nostra qualicumq̄ imitati one Visa etiam Pauli profundis sima humilitate. Nunc restat vi dēdum de eius humilitatis imita tione. Hoc est qualiter ipsum in humilitate a si non in perfectiōis culmine saltē tenuiter imitemur Quod ommno necessariuz est ad salutez. eo q̄ predicta omnia ſtu ctu vacua permanerent si non hu militatis vē condimentum habe rent. dicente beato Gregorio. Quelibet assint bona opera. nul la sunt si non ex humilitate con diantur. In cunctis ergo que a gitis fratres mei radicem te mi neris humilitatem tenete Cui be atus Bernardus consentit dicēs Insanus est qui in alys vite me ritis q̄ in sola humilitate cōfidit Que cum ita necessaria sit omni studio conādū est vt ipsā possi9 in ortū cōscie trāsplātare Ho vt facilius faciamus. sciēdū q̄ virtus humilitatis sic arte vir tutes quēadmodū supra p Gre patuit. tres habet partes. prin cipium medium et finez. Prima humilitas est incipientium. se cū da proficientium. tercia perfecto rum. Que tres species ex tripli ci radice surgunt in nobis. Nam humilitas incepta surgit in no bis ex cognitiōe veritatis. humili tas spēs ex deuotiōe caritatis

e vi

humilitas perfecta ex ptemplatione diuinitatis. Hec ta per ordinē prosequentes. ¶ Primo dico q̄ humilitas p̄ma sez incipientium surgit in nob ex cognitiōe veritatis. Qd ptingit cū primuz reuocamur ad nosmetipsos et audimus vocem dñi dicentis intra nos illd Ysa. Prevaricatores redite ad cor Jdez tam efficacit̄ q̄ viuacit̄ agitur. vt vox ipsa reducat nos ad nosipsos et arguat statuēs añ faciem nostrā dicens nobisipsis illud Josue.i. Qd est op9 tuū quere tra tua. et quo vadis et ex quo populo es? Et inuenim9 nos in infinitis peccatis quodāmodo iudlutos. ꝓpt̄ qd clamare cogimur in celum dicentes nobis illud Jeremie. xvi. Ve michi mater mea vt quid me genuisti virū rixe et litium discordie. non fenoraui nec fenorauit michi quisq̄. ōnes maledicunt michi. Nam ex eo q̄ deus statuit nos ante nos vt dictum est illuminamur ītus ad cognitiōez veritatis In quo lumine cognoscimus que mala incurrimus ex peccato ¶ Septē em malis advicimur ex peccato que in hoc lumine cognoscemus. videmus q̄ppe peccata que omisim9. bona q̄ obmisimus. culpā quam meruim9. merita que amisim9. offensā quā incurrim9. regnū qd pdidim9. infernū quē acepim9 Et ecce fit dolor super dolorē anxietas super anxietatē ex pfundo cordis clamantes ad dominū illd Ps. In veritate tua humiliasti me domine. Qui em hec mala cognoscit vēraciter nisi durior sit lapide in profunduz humiliabit̄. et vsq̄ ad piuerem animo consternatur. Sic em dicit beatus Bernhardus Tu quicunq̄ es etiam si sanctus es. etiam si teipsuz ad lumen veritatis ītus sine dissimulatione inspicias a sine palpatione diiudices. non dubito quin humilieris tu in oculis tuis. fact9 tibi vilior ex hac cognitione tui. q̄uis nec dum fortasse idem esse putaris in oculis aliorum. eris igitur humilis sed de cognitione veritatis et minime adhuc de infusione amoris. Et hec cognitio in humilem valde et amaram penitentiam nos prosternit. taz diu nos mactantes. tam diu castigantes quousq̄ deus misertus nostri dicat nobis illud Jheremie quadrigesimo secundo. Jam placatus sum super malo quod feci vobis. nolite timere a facie regis babilonis. quia vobiscum sum ego et saluos vos faciam. a dabo vobis misericordias a miserebor vestri. et habitare vos faciam in terra vestra. ¶ Secunda humilitas surgit in nobis ex deuotione caritatis. qd contingit cum per remissionem a peccatis liberati leti et alacres currim9 viā dei. intrantes et statuentes custodire iudicia iustitie eius; noua quadā dilectione feruenter dominuz diligentes in qua dilectiōe auide cupimus deo in ommbus et per omnia complacere. In quo feruore cum aliquādiu currimus ecce ex quadam pia dispensatione deus ponit nobis obicem et obstaculū volens experiri. vtruz in eis fuitio

veliꝰ strẽnue permanẽ. ꝓmittẽs
quasdam bestiolas carnalium tẽ
ptationum ex cauernis memorie
in medium serpere. q̃ de reliq̃is pe
catorum tamq̃ tinee de lana re
petes mẽtẽ rodũt et lacerant me
moriam inquinantes. Et hoc est
qđ dicitur Judicauim. Ego non
delebo gentes que in medio tan
tum fũt. vt in ipsis experiar isra
hel. vtrum custodiant mandata
domini Item in eodem Hee sunt
gentes quas dominꝰ reliquit vt
erudiret in eis Israhelẽ. a postea
discerent filij eorum certare cuꝫ
hostibus. a habere consuetudinẽ
preliandi. Vnde Bernardus. De
us non permittit dilectum suum
temptari in principio sup id qđ
potest. vt nec vampni quantitas
nec recuperandi difficultas quãta
est innotescat. sed postea innotes
cit aliq̃liter rei difficultas. et stru
stra sperata facilitas euanescit.
Ecce tribulatio super tribulationẽꝫ
ex importunitate impugnantiũ
vitiorum. Vnde quaꝫ diu veri lo
mi maior dulcedo sentia. vel maior de
lectatio mentem hominis nõ ob
tinuit. cum exosa quadam volun
tate gestorum visoruꝫ auditorũ.
patiẽ ymaginationes ad cogitan
dum spiritualia et diuina lumen
oculorum suorum et ipsum non ẽ
secũ. a tempore psalmodie a ora
tionis ceterorum q̃ exercitiorum
spiritualium in corde suo etiam re
luctante et nolente ymaginatio
nes voluuntur et cogitationũ fã
tasmata versantur. a qbꝰ velut
a quibusdam immundis auibus
circumvolãtibus sacrificium nrẽ
deuotionis vel omnino rapitur de
manu tenentis. vel polluitur sepe
vsque ad lacrimas offerentis. a i
deo ex hac consideratione humili
antur michil se penitus facere iu
dicantes. et vnde se deficere esti
mant inde proficiunt nescientes.
quia licet in operibus forsitã mi
nime proficiunt. miro tamẽ mo
do humilitas promouetur. que fa
cillime euanesceret si omnia ad nu
tum prouenirent. Vnde dicit Be
atus Gregorius. Non numquaꝫ
ad concepta desideria minime per
uenitur vt ipsa interueniẽte tur
bitate eadem desiderĩa laxato mẽ
tis sinu dilatẽtur. vt ea que
exterminari forsitan impleta po
terant repulsa magis exurgant.
vnde semen in terra iactatum ge
lu premitur. a foras post pluuiã
quo citius apparere compellitur
eo intus secundius radicatur.
et quo negatur progredi inde ci
tius cogitur multiplicari. Et ex
hijs omnibus humilitas promo
uetur. De qua dicit Psalmista.
Quasi lugens et contristatus sic
humiliabar. De hac duplice humi
litate dicit beatus Bernardus.
Est humilitas quam veritas parit
et non habet calorem. a est humi
litas quam caritas format et in
flammat. et hec quidem in affec
tu est. illa in cognitione ¶
Tercia humilitas surgit in nob
ex contemplatione diuinitatis
In qua quanto altius proficimꝰ
tanto profundius humiliamur.
considerantes immẽsa bonitatemꝫ
diuinitatis. et nostre miserie mꝫ
tiplicitatem. Quia ꝯtumacemq̃

modicū est qđ de ꝟbis dñi ostendendo accipimus · hoc ipsuz tam magnuz tam excellens est · vt in eius opatione vilescat penitus oīs creatura · Qđ tam figura q̄ scriptura lucide declaratur · Figura dicitur enim ezechielis primo Cum fieret vox super firmamentū qđ erat sup caput eorū stabāt aīalia et sb̄mittebant alas suas Qđ exponēs beatus Gregorius dicit · Cum sanctoruz mentes creatoris sui potentiam intenta contemplatione ꝺsiderant · vilescūt ipsoz aīme virtutes q̄s habēt · et tanto apud se fiunt humiles quanto illud altum est qđ super angelos sonāt · Idem etiā patet per scr̄pturaz · dicit enim iterum Gregorius · Sancti quo apud deum altius proficiunt · eo subtilius indignos se apprehendunt esse · Quia dū proximi luci fiunt q̄cq̄ eos in se latebat inuenīūt · et tāto sibi foras deformes apparent quanto magis pulchrum est qđ de deo vident · q̄ vnusquisq; duz tactu veri luminis illustratur ostenditur · a vnde cognoscit quid est iusticia · inde ēruditur vt videat quid sit culpa. Cum enim secūduz Philosophum · Opposita iuxta se posita magis eluceſcūt Vide est q̄ per dei sublimia nostra vilia melius cognoscuntur · Vnde Abrahaz alas deposuit · qui loquēs cum deo cinerem et puluerem se vocauit · Vnde Moyses alas deposuit · qui mox vt verba dei audiuit loqui se nescire deprehendit dicens · Obsecro domine non suz eloquens ab heri et nudiustercis ex quo locutus es ad seruum tuum · Dauid hinc alas deposuit qui contemplans dominum vocauit se canem mortuum et culicē viuū Vnde beatus Bernhardus dicit Nunq̄ deprehendit se melius modus humane imperfectionis q̄ i lumine vultus dei in speculo diuine visionis ¶ Tercio dicendum est de Pauli benīgnitate q̄ pius q̄ benignus circa omnes fuerit ¶ Hanc autem benignitatem tripliciter exercebat · scilicet contra persequentes · cōtra deliquentes · contra quoslibet miserias sufferentes · Nam suos persecutores qui suaz mortez aspirabant a sanguinē sitiebant excusabat et defendit dicens Ad Romanos decimo · Fratres testimonium illis perhibeo · quia emulationem dei habent sed non secunduz scientiam Nec hoc otentus · sed ouertit se ad orationē dicens Ro · aē vt supra · Fratres voluntas cordis mei et obsecratio apd deū fit p illis in salutē · Nec hoc a tētus ꝙ optabat anathema eē dicēs ad Ro · xxi · Optabā anathēa eē p illis aē · Vnde Crisos · Nemo vmq̄ tm̄ dilexit amicos q̄tū ille dilexit ñmicos · quāto em̄ plꝰ offendebatur tanto magis eoz ifirmā miserebaē · ¶ Sedo benignꝰ extitit circa deliquētes Vñ ipe dicit · ij · ad Corī · xi · Lugeo mltos q̄ añ peccauerūt a nō egerūt pitētiā sup īmūdicys suis Crisos · dicit Nullꝰ vmq̄ tātū voluit ꝓpria mala q̄tū ipe aliena Nāvt aly sal ui fierent ipse a gloria celoruz cupiebat excludi · quasi enim totū

genuisset· sic pro ommiū pcčatis
voluit· sic omnes in dei regnū fe
stinabat mouere· docendo oran
do supplicando· Et aliquando eč
mis· aliquando presentibus· ali
quando sermonibus· aliquando
rebus· aliquando disciplinis· ali
quando litteris· aliquando per se
metipsum cupiebat lapsos erige
re· stantes confortare· cōtritos
saluare· ¶ Tercio be
nignus extitit circa omnes homi
nes quaslibet miserias sufferen
tes· Vnde ipse dicit· Ommibus
omnia factꝰ sum vt ōnes saluos
facerem· Et subungit· Quis in
firmatur & ego nō infirmor· quis
scandalisatur et ego non vror·
Qualiter autem beatum Paulū
in hac benignitate imitari debeꝰ
in predictis tribus exercitijs in
formamur· Primo debemus esse
benigni contra nostros persecu
tores· omnez malitiam quam in
nos exercent nullo aculeo repu
gnantes· vt dicere possimus cuz
Dā· Si reddidi retribuentibꝰ mi
chi mala decidā merito ab inimi
cis meis inanis cē· Secūdo debe
mus esse benigni contra peccato
res ex profundo cordis compati
endo eorū erroribus· et proipsis
fideliter domino supplicantes· a
michilominus consilijs et auxilijs
eos reuocantes· Ad quod hortaē
nos Apˢ ad Galatas· vi· dicēs
Fratres si preoccupatus fuerit ho
mo i aliquo delicto vos qui spi
rituales estis huiusmodi instrui
te in spiritu lenitatis cē Quia vt
ayt beatus Gre· Plus est victu
ram in perpetuum reficere siue ē
ue care animam q̄ ventrem mori
ture carnis terreno pabulo satia
re· Tercio debemus esse benigni
ad formam Pauli super quibusli
bet miserijs proximorum· Nam
de hoc genere deuotionis dicit be
atus Bernardus Multe miserie
proximoruz in pistillo cordis col
lecte atq; oculo pietatis ispecte·
ipse sunt species ex quibus un
genta optima componunt· Que
omnia vnctio sancti spiritus nos
docęat Qui cū pzē & filio viuit & ē

¶ Sermo· xxiij· ¶ De eodem Ser mo quintus

Adhuc excellentiorem vi
am vobis demonstro·
ꝓma ad Corin· xij· dicit
Johā· et isostimꝰ cōsideremus q̄
tis honoribꝰ deus Paulū añ tem
pꝰ resurrectionis extulerit· In pa
radisum rapuit· in cęlum sublleva
uit· ineffabilis archani fecit esse
participem· taliumq; misteriorū
cōsciuz· q̄ nulli hominū fas fuit e
fiteri· nec immerito ad cęlū rapi
t· qui ꝓpter deum deseruit terram
totā· Expeditis ergo in p̄cedenti
bus tribus exercitijs Pauli scz a
uersionē· corporali exercitationē· ꝑ
tutū acquisitiōe· pāite req; nostra
in eisdez qualitatiuq; imitatiōe Nūc
dicēdum est de quarto mēbro in
ꝓmo sermone ꝓposito· scz de otē
platione· de q̄ duo breuiter tan
gemꝰ scz Pauli otēplationē & no
strā imitationē· Nā de sua otēpla
tiōe ipse nobis insinuat· ij· ad Co
rin· xij· vbi dicit Venā aūt ad vi
siones & reuelationes dn̄ Et subiūgit

Scio hominez in christo ante ānos xnn. siue in corpore. siue extra corpus nescio deus scit. raptū huiusmodi hominem vsq; ad tertiū celum. Et scio huiusmodi hominem siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit. quomā raptus est in paradysum et audiuit arcana ibi verba que non licet homini loqui. que summis labris solummō tetigisse sufficiat. Quis enim cōtingē presumat vel loqui audeat. q̄ vt ayt Apostō. non licet homini loq̄? Hac ego dimissa contemplationē puritatis nostre modulo possibilē psequamur. Nā de illa itērdit Apostō. in verbis p positis cum dicit. Adhuc excellētiorem viā vobis demōstro. Ipsa enim cōtemplatio inter omnes vite actioēs excellētior ēputatur. Nā de hac modicuz gustare pl9 est q̄ in alys exercitys multum laborare dicente Bern. Omnis vel animo cuz cētea ps hominis regenda sit subdita. nec digmus ē aliquid ad querēdum nec dulcius ad inuenīēdum. nec vtilius ad habendum. q̄ qd solam mentem superemineat. i. deū qui videlicet deus p solam ctemplationem appetitur in hac vita.

Itaq; hic sumus vt dicamus de contemplatione que tres ptes ptinet. principiū medium atq; finē. Primo dicat̄ q̄liter contemplatio inchoatur. Secundo quid in ea gustatur siue quomō in ea progrediatur. Tertio quomodo finiatur. Principiū autem eius adhuc in tria diuiditur. Primo enim ponemus eius descriptiōem. Secundo nostram ad eam habilitationē. Tercio eiꝰ ingressionē hec ordinē psequentes. Primo ponemꝰ eius descriptionē quam venerabilis Beda prosequitur ita dicēs.

Contēplatiua vita ē cum quis longo bone actionis exercitio edoctꝰ. diutine orationis dulcedine instructꝰ. crebra lacrimarum cōpunctione assuefactus a cunctis mūdi negotys vacare. et in sola dei et proximi dilectione ī tēdere didicerit. gaudiuz quoq; p petue beatitudinis qd ī futura p cepturꝰ est vita. etiā inpresēti concipit ardēter desiderādo pgustare. et aliquādo etiā q̄tuz mortalibꝰ fas est in excessu mentis sublimiter speculādo euolare. Secūdo dicendū ē de nrā ad cōtēplationē habilitatiōe. q̄ licet in pdcā descriptione sufficienter docuerit. aliqd tn̄ propter simpliciores de hoc mēbro in mediū proferaꝰ. Nā q̄ ad apicē diuine ctēplatiōis aspirat necesse est vt se ab oibꝰ peccis et vitys elongget. Oia crrena debet prodibꝰ calcare. et ī domis operibꝰ se exercitare. affectū suū sanctis desideryis inflāmare. crebris suspiryis euagationem mētis ad deū reuocare. et ad hāc grām ctēplatiōis continue suspirare. et visitationē sci spūs ardenter desiderare. et ī hys oibus quouisq; accipiat continue pseuerare.

Verū q̄ plixitas ē mē tedy. Nec oia q̄ dcā sūt ī tabreuiter pstringaꝰ q̄ vtutē ī se cōtineāt oim pdcōz. debeꝰem cor ī deū q̄tū possuꝰ stabiliter. pntiā dei ardenter sitire. ctētiose ābire. Primo dico debeꝰ cor ī dño stabiliter.

quod tunc veraciter facimus · cū
omnia opera nostra ī domino v
mā9 · quē licet sint varia et diuer
sa · tamen qz in vno .i. in deo tan
qz in fine vltimo cōueniunt · etūt
veraciter vnita et in dño stabili
ta · Hec stabilitas a dño cōmēda
tur . cum Luce .x. ad Martham dixit
Martha martha sollicita es et tur
baris erga plurima · porro vnum
est necessarium · Ac si dicat Licet
circa multa occuperis . vnū tamē
est necessarium vt eadem multa
in domino vnātur · Hinc Ap9 .i.
ad Co: in .v . Fratres mei dilecti
stabiles estote et immobiles · abū
dātes omni opere bono semper
scientes qa labor vester nō est in
anis in domino · Ac si dicat · Si in
omni opere bono abundatis · et
eadem in dominū fideliter ordina
tis · et in hys duobus stabiles et
immobiles perseueratis · tūc labor
vester nō est iamis in dño · Et iste
est ver9 mod9 quo cor in domino
stabilitur · De quo dicit Ap9 ad
Hebre · xiij · Optimum est gratia
stabilire cor · Bonum enim est in
operibus abūdare · melius est ea
dem multa in dominū ordinare ·
sed optimū est in eisdem immobi
liter et stabiliter perseuerare

¶ Secundo debemus presē
tiam dei ardenter sitire · vt eius p
sentiam pro ommibus mundi dili
tys desideremus Magnus est em
deus · et ideo oportet vt magno
valde desiderio affectetur · Et hoc
est qđ Dā · dicit Ignis ante ipsum
precedet · Quod exponens Gre
gō · dicit Oportet vt ardor deside
rij preueniat faciem eius ad om
nem animam ad quam est veniēs
tus · qui omnem consumat rubi
ginem viciorum . et sic preparet
locum domino · Nam in omni ge
nere deuotionis nulla ita attracti
ua est diuine presentie sicut vehe
mēs desiderium · nec aliq deuotio
deum ita allicit sicut ista Vt ergo
nostram deuotionem in homs va
leamus medullitus inflamma
re · hoc semper pre oculis est habē
dū · qz sine deo michil hom possum9
facere · Ipso dicente Sine me mi
chil potestis facere · Et cum eo va
lemus omnia · dicente Apostolo
Omnia possum in eo qui me con
fortat . et sine eo ab omnibus vi
culeamur Quia sicut Sapiē · v · di
citur Luto vilior est vita eius · et
cum eo omnibus dominamur ·
Sic enim institutus est prim9 ho
mo Gen̄ .i. dicitur · Dominamini
piscib9 maris et volatilib9 celi et
vniuersis que mouēt sup̄ trā Item
Eccl̄ · xvij · Dedit de9 hoī ptātē illo
rz q̄ sūt sup̄ trā · posuit qz timorē
illi9 sup̄ oēz carnem · et pñatus ē
bestiarū et volatiliū celi Decet alia
adhuc infinita mouē nos debere
vt dei pñiam medullitus affecte9

¶ Tercio debem9 grām con
tēplatiōis contentiōe ābire · faciē
tes vt Dauid qui dicebat · Sicut
iurauit domino votū mouit deo
iacob · Et si introiero tē · vsqz dū
nec inueniam locum domino Hic
veritas dicit Luce · xiij · Cōtendi
te intrare per angustam portā
Quod de contemplatiōe cōueniē
ter accipitur · Quia pauci sunt
propter eius artitudinem ingre
diētes in bona domini p eā Dicit

Bernhardus. Si quis vestrū iux
ta sapientem cor suum tradat ad
vigilandum diluculo. a secundū
Ysaiam. Studeat pare vias suas
Cui etiam sedz Pſ. sic dicitur O
culi mei sēp ad dominū. visitabi
tur profecto frequenē. nec vmq̄
ignorabit tempus visitationis su
e. De hys ommib9 habitationibz
pmissis dicit beatus Bernhard9
licet sub alys verbis. Quod vi
sitationis nō est in arbitrio acci
pientis. sed in gratia donantis.
sed hominis ē cotidie parare cor
et voluntatem expedire ab affe
ctionib us alienis. rationem a in
tellectum a sollicitudinib9. memo
riam a negocys et ociosis. non
nunq̄ etiā a necessarys occupati
onibus. vt in die dñi et in hoā
bñplaciti eius cū audierit vocem
spūs spirantis otinuo occurrāt si
bi et coopentur in bonū. et qua
si simbolū faciant. O
Tercio dicendū est de dei ingressi
one. Nam cum per intima exerci
tia homo deuot9 taliter vt dictū
est humiliatus fuerit. vt oia inte
riora ex intimo affectu dei desi de
rent presentiam et dicant omni
creature. Nunciate meo dile
cto quia amore langueo. tunc
vltra otinere se non poterit a ru
it in amplexus dicens. Ecce assū
quia vocasti me. Cuius presen
tia anima illustratur et illumina
tur. ita vt ex pfunda admiratio
ne dicat illud Pſ. Benedic aīa
mea domino et omnia que intra
me sunt nomini sancto eius. De
cuius ingressu dicit beatus Bern
hardus. Cum de hys que de deo
sunt et ad deum sunt anima tātū
pficit vt voluntas fiat amor. tunc
otinuo per viaz amoris infundit
se spūs sanctus. spūs vite viui
ficans oīa. et advuuans se in ora
tione seu in meditationibus. Et
memoria fit sapiētia cū suauiter
ei sapiunt bona dñi. Intellectus
vero efficitur otemplatio formās
illud in quasdam spūales seu in
diuine suauitatis experientias.
Sic ergo fit vt per dei ingressum vo
luntas fiat amor. intellectus con
templatio. memoria vero sapien
tia. vt que pus erant ex se potē
tie aīe. nunc mutent in diuinas
quasdā experientias. vt fiat hec
mutatio dextre excelsi. Ergo i vi
tute q̄ mutaris et in amore quo i
flāmaris dominū presentem itel
ligi de eius etiam ingressione sic
iterū dicit Bernhardus. Fateor
michi sepe advētasse verbū cuiq̄
sepius intrasset ad me no sensi a
liquotiens cum intrauit. deesse
affuisse recordor. Interdū etiā p
sentē potui introitū eius sentire
sed non exitum. Nam vnde in a
mimā venēit quo ve abierit de nu
o eaz dimittens. sed qua vel intro
ierit vel exierit etiam nunc igno
rare fateor. Sane per oculos nō
intrauit. quia non est coloratū.
nec per aures q̄ non sonuit. et
sic de reliquis sensibus. Juxta il
lud. Nescis vnde veniat aut quo
vadat. quia vestigia eius nō cog
noscuntur. Quia ergo viuum a
efficax est mox vt intus venit ex
pergefacit dormientem animam
meam. P
Secundo di
cendum est de cōtemplationis

medio siue progressione vel etiaz eius operatione .hoc est quid de us sic aduenies in anima operetur Operatur enim tria .scz potētiarū anime rationalis illustrationē. corpis et corporaliū sepationē. aie glorificationē. De primo autem sciendum q̄ secundum betum Augustinum. Opera trinitatis sunt indistincta siue indiuisa Et ideo cum deus ad animam venire dicitur. tota trinitas venire dicitur. Sed melius hic si placet subsistimus .ne materia taz venusta breuiori sermone q̄ expedit angustetur . vel si sermo in longum ducitur ex attediatione auditorū materia deformetur. De duum cōtemplationis. qd̄ nunc i manib9 est ad alterius sermois principium obseruantes Ad laudem et gloriam dei et domini nostri ihesu cristi

¶ Sermo. xxxij. ¶ De eodem festo Pauli Sermo sextus

EMulamini caristmata meliora.1.ad Corin. xij. Dicit Gre. Cōtēplatiua vita amabilis valde dulcedo ē. que sup seipsā animā rapit. celestia apit. terrena debere esse cōtēptui ostē dit spūalia mētis oculū patefacit. corporales offensas abscondit. q̄ cum sapore intime deuotionis ventram vitā per suspensionē cord̄ in deum nos facit pregustare. vt fiat in nobis illud Josue Jam incipe possidere Ideo hortat Ap9s in verbis ꝓpositis vt eidem contemplationi tanq̄ melioris nobilioris exercitio totis viribus intendam9 dicens Emulamini caristmata melioza. id est dona que i ipso vsu contemplationis propinante spiritu sancto feliciter pregustantur

¶ Expedito ergo priore sermone de contemplationis principio. nunc de eius medio hoc ē qd̄ deus sic aduenies in animā operetur in medium proferam9 . Operatur aūt tria. scz potentiarum anime illustrationē. corporis atq̄ corporaliū separationem. anime glorificationē ¶ Primo deus aduenies operatur in aīa potētiarū illustrationē. Qd̄ vt cicius intelligatur. sciendū q̄ secundū Aug9. Opera trinitatis sunt indistincta siue indiuisa. Et ideo cum de9 ad animā venire dicitur tota trinitas venit Juxta illud Johannis decimo quarto Ad eū veniem9 et mansionē apud eū faciemus Quod exponit beatus Bernardus dicens sic Tanta est benuolentia patris. tanta q̄ dignatio filij circa bene affectam et compositam animā. vt non modo ad eam veniant. sed et mansionem apud eam faciant. tam enutriens pater q̄ eruditens filius . Ita sane vt singule persone in duinis singulas potētias anime rationalis irradient et illustrent . Pater enim quia amor est Juxta illud prima Johānis quarto. Deus caritas est . afficit voluntatem ad amoris inflāmationem. filius quia sapientia patris est Juxta illud. prima ad Corinthios primo . Predicam9 cristum dei virtutem et dei sapiētiam. per lustrat intellectum ad

splendoris illuminationem spūs sanctus q̄ lūmitas est · Juxta illud Sap̄ · xij · O q̄ bon⁹ et suauis est dñe spūs tuus in nob̄ · Afficit memoriam ad dulcoris delectationē Et sic patet quomodo ex dei p̄sentia potentie anime illustrētur

S Hinc est q̄ deus ignis dr̄ Deut̄ · x · Deus tuus ignis dñūm̄s est · Non q̄ ignis materialis sit · s̄ q̄ ex ꝓprietatibus predicti ignis tres affect⁹ patris et filij a spūs sancti cognoscūtur · Hinc ℣ Isaie lxvij · Deus in igne veniet. Nam sicut ignis habet ardorem · splēdorem. dulcorem · sic deus ig̃s veniens ad animam per ardorē caritatis dat uolūtatis dilectionē Per splendorem sapientie dat intellectus illuminationem · Per dulcorem bonitatis dat memorie delectationem T Hinc beatus Bernhardus de singulis istis dicit · Quid est patrem venire ad aiam nisi affectare ad amorē? Patris em̄ ē diligere · Et ideo patris aduentus ex infusa dilectione ꝓbatur · In cuius p̄sentia aia flagrat deuota · tanto em̄ flagrat dilectionis ardore vt etiam dilatetur ad diligendum quoslibet inimicos · Ex cuius ardore tu bigo tā peccatorū q̄ viciorū tātum dñumitur quātum expedit ad salutē · Quid est filiū venire ad aiam nisi ad sapientiā erudire ? Et subiungit Si sensero michi aperiri sēsum et intellectum scripturarum aut sermonem sapientie quasi ebulire ex intimis · aut infuso lumine desūper reuelari misteria · aut certe expandi michi quo ddā largissimum celi gremium · et vberiores de sursum influere aīne ditationum imbres · non ambigo sponsum adesse verbi · Si quidem hec eius copie sunt et de eius plenitudine ista nos accipimus · Si autem perseuerauero huic dilecti oni dignis semper quantum in me est affectibus et actibus ē spē dere · et gratia dei apud me vacua non fuerit · et mansionem ap̄d me faciet tam pater enutriens q̄ filius erudiens · Et quia predictorum omnium fruitio in summa delectatione agitur · nulli dubium est quin eandem delectationem tanq̄ additamentum spiritus sanctus aduemens administret ·

V Nec est ista distincti o p̄sonarum in tribus potentijs quam beatus Bernhardus poit hic contra sententiam Augustini supra dicentis · q̄ opera trinitatis sint indistincta · quia hec distinctio solummodo penes predominantem gratiam accipitur · Vel bi gratia · Illa visitatio in qua plus sentitur de dilectione q̄ de eruditione sapientia patris dicit̄ siue patri attribuitur · Non q̄ in eadem visitatione non sit filij sapientia nec delectatio spiritus sancti · Sed qua donum patris preceteris ibi dominatur · Sic illa visitatio in qua plus de sapientia q̄ de amore sentitur visitatio filij iudicatur · non q̄ aliarum p̄sonarum scilicet patris et spiritus sancti dona non confluant · sed q̄a donum filij preexcellit et sic de reliquis potest dici X Habita itaq̄ visitatione triū p̄sonarū

in tribus potentijs distincta. Hūc dicendum est de vna visitatione siue operatione quaz indistincte tota trinitas in anima operatur de qua iteruz dicit beatus Bernhardꝰ. Postꝙ gratia intus veīt expergefecit animam meam mouit et emolliuit et vulnerauit cor meum. quoniam durum lapideū et fuit et male sanū. cepit quoq; euellere et destruere edificare et plantare rigare arida. illumina re vmbrosa. clausa resetare. frigida inflammare. et mutare prauа in directa. et aspera in vias planas. Ita vt benediceret anima mea domino. ex motu cordis intellexi presentiam eius. et ex fuga vitiorum carnalium et compressione affectuum aduerti potē tiam eius. et ex discussione et redargutione occultorum meorum admiratus sum profunditatez sapiētie eius. et quantulacumq; emendatione vitiorum meorum expertus sum bonitatem eius. et ex reformatione spiritus mentis mee et interioris hominis mei vt cunq; speciem decoris eius. ī contuitu simul omnium horum expaui multitudinem magnitudinis eius Verum hec omnia vbi abscessit verbum quodam illico languore torpere icipiunt. ac si caldo bullienti subtraxeris ignez. et hoc michi signuz abscessionis eiꝰ

¶ Secundo deus ex sui presentia operatur corporis et sensuum separationem. Ob taliter contingit. quia cogitationes imaginationes sensualitates. et si q̄d ē aliō de īferiore parte rationis ad illustrationem potentiarum et deificationem pre admiratiōe et stupore in extasim et excessuz mētis introrsum rapiuntur. et ideo exteriora sopiuntur et deficiunt. Ad quem soporem illa venerat q̄ in canticis dicebat. Ego dormio et cor meum vigilat. Quam dormitionez Apostolus vocat mortē dicens ad Collo cēses. ij. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cuz cristo in deo. De hoc sopore dicit beatus Augustinus. Si alicui sileat tumultꝰ carnis si leant fantasie terre cēli aque aeris. sileat et ipsa anima et transeat se nō cogitando. sileat omnis lingua. omne signum. ōnes imaginatorie reuelationes. et quicq̄d transeūdo sit sileat omnino. si sic iam taceant omnia et loquatur ipse solus. non per illa sed per se meipsum. vt audiamus verbuz eius non per linguam carnis. nec per voce angeli. nec per enigma similitudinis sed ipsum quez in hys audiamus. Et hec vna visio siue auditio rapiat et absorbeat ī itēriora gaudia spectatorem suum. vt talis sit sempiterna vita quale sit hoc momentum cui suspiramus. hoc est intra in gaudium domini dei tui. De hoc sopore adhuc dicit beatus Gregorius super illud Job. In visione nocturna quando sopor irruit sup̄ per homines. Mens nostra nullo modo ad sinum intime contemplationis rapitur. nisi studiose prius a tumultu terrenorum desideriorum sopiatur. Et tunc secreta diuinitatis comprehendimus

quando ab huius mundi tumul
tuosa occupatione sopiti in men
tis nre cubilia segregamur. Qui
a dum exteriores sensus ab hui9
vite solicitudinibus sepam9 va
cante mente viuacius interiora
apprehendim9. ℞ Ter
tio deus aduenies nobis ex sua
presentia operatur anime gloriſi
cationem Quia postq̄ sopita fūt
omnia anima introrsum et in dei
gaudium a gloriam sublimatur.
vbi ex mutua collocutione in ean
dem claritatē transformat. Que
sint autez bona domini per que a
nima sic glorificatur nec scio nec
intelligo. nec mirum de me quia
michil sum. Sed et sancti qui has
delicias gustauerunt dicunt se ni
chil dignum verbis posse expri
mere De quorum numero beat9
Bernard9 precipuus contempla
tor dicit Que in silentio percipiun
tur. non verbo docentur sed spiri
tu reuelantur Et subiungit Os
ergo sermo non explicat conside
ratio q̄at. oratio expetat. mere
atur vita. puritas preparet. hu
militas alliciat caritas consequa
tur Hec est via a non alia que sec
tatores et cupidos huius gratie i
troducit introrsum scilicet in san
cta sanctorum. Colligamus tamē
scripturam que licet in emigmate
hanc gloriosaz materiā proloqui
tur et depingit Nā Deut̄onomy
octauo dicitur de hac gratia He
tum omnium abundantia perfru
eris Et Psalmista Sicut letantiū
omnium habitatio est in te Ac si
dicat O beata anima sic visitata
habitatio. supple. dei i te est sicut
gaudium omnium letantium. Ve
niens enim deus assumit animā
in seipsū a vnit eā sibi vt fiat vn9
spiritus cum eo. In qua vnione
fruens deo fruit omni bono. Ve
rumptamen secundum Ysayam
decimoquinto. Secundum magni
tudinem operum erit visitatio e
orum scilicet hominum. Ideo sci
endum q̄ hec visitatio variatur
secundum quod se humiliauerit
et abilitauerit homo plus vel mi
n9 sicut Phūs dicit i libro de aīa
Act9 actiuoz fūt i patiēte dispo
sito Quod beatus Gregorius in
vna declarat sententia super illo
verbo Job quarto Ad me dictuz
est verbū absconditum a furtiue
suscepit auris mea venas susurri
eius Per hoc q̄ dicit. venas susur
ri eius. patenter datur intelligi
quibus modis ad nostre intelli
gentie aurem veniat Aliqñ em̄ a
more nos afficit. aliquādo pmitē
tia. aliquando presentia q̄ nulla
sint ostēdit Aliqñ ad eterna dili
genda et affectāda desiderium e
rigit Aliquando celestia dat ag
noscere Aliquādo bona dei infini
at Aliquando de incircumscripti
luminis claritate mētem inebri
at Et hōc vltimum maxime acce
dit ad anime glorificationem. A
nima em̄ ex gloria diuine presē
tie irradiata. erit a ipsa clarifica
ta Os tā figura q̄ scriptura pos
sum9 declarare. Figura sicut Ex
odi decimoquarto dicitur q̄ mo
ysēs ex familiari collocutione dei
clarificatam habuit faciem a cor
nutam Ita vt filii israhel nō pos
sent intendere in faciem eius Itē

ostenditur scriptura · ꝙ · ad Cor̄i· in· Vbi de iam dicta figura Apostolus mentionem faciens dixit Q̄ si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria · ita vt non possent intendere filij israhel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius · que euacuatur · quomodo non magis ministrati spūs sancti erit in gloria ? Et subiungit · Nos ergo oēs reuelata facie gloriā domini speculantes in eandem imaginē trās formamur a claritate in claritatem tanq̄ a domini spū · ¶ C Tercio dicendū est de otemplatiōnis fine · dico non consūptionis sed consūmationis · De quo sciendū q̄ vita otemplatiua excedit actiuam in tribus · scilicet in nobilitate · dignitate · & vtilitate ¶ Primo dico q̄ vita contēplatiua excedit actiuam in dignitate · q̄ in dignioꝛi subiecto q̄ē aīa aīm dignioꝛi obiecto q̄ē deꝰ Nā de p̄mo dicit Bern· Nullū dignꝰ exercitiū ē hoī q̄ in eo q̄ melꝰ habet · etiā in quo ceteris aīmantib⁹ et ceteris ptib⁹ suis p̄eminet q̄ est mens vel animus · De secundo idem dicit sic · Menti vel animo michil dignius est aliud ad querendū · nec dulcius ad īuemendum · nec vtilius ad habēdum · q̄ q̄ solam mentē superemineat q̄ est deus · ¶ Secdo vita cōtemplatiua excellit actiuā nobilitate · q̄ ad illā sēq actiuam et rudes et rustici mittūtur · ad istā sēq otēplatiuā solum nobiles spūs īuitantur · Nā et rusticorum intellectus a otemplatione phibētur de q̄bus dī Eccī· ix · Altiora te ne quesieris · et fortiora te ne scrutatus fueris · sed que p̄cepit tibi deus illa cogita semper · Non enim necessarium est tibi ea que abstōdita fūt videre oculis tuis · Quia sicut Prouer· xxvi · dicitur Qui ī illis scrutator est maiestatis oppr̄metur a gloria · Ad quā tamen gloriā nobiles spūs et sūtiles diuiter inuitāt · Cū eis dicitur ī Ps̄ Vacate et videte q̄m ego sū deus Vos diuersos spūs ordinat Apostol⁹ p̄ma ad Corinthios · vi · cū nobilibus spiritibus dicit · Indigni estis quasi de minimis iudicetis Rusticanos vos spūs mittens ad actiuā · cum ibidem subiungit · Contemptibiles q̄ sunt in ecclesia illos ostituite ad iudicandum Q̄ exponens beatus Gregorius dicit · Qui nullis magnorum donorū virtutibus pollent · ipsi ī terremis negotijs occupent · qui āt spiritu alibus bonis ditati sunt · profecto non debent terremis negotijs implicari · vt dum non coguntur ad inferiora melius valeant superioribus deseruire · Q̄ adhuc declarat idem Gregorius per exemplum dicens · ¶ Sancta ecclesia sic consistit ī vnitate fidelium sicut corpus nostrū in compage membrorum · Alia namq̄ sunt membra in corpore que luci deseruiunt · alia que a terre tactu minime distinguūtur · Oculus quippe luci intendit et ne cecari valeat a puluere custoditur · Pes vero tunc recte suum officium peragit cum terre puluerem non refugit · que tamen sibi

in participando copulantur. vt pes oculo currat. et oculus pedi prospiciat. Sicut igitur oculus clarior et purior est pede. sic contemplatio que est actus oculi interioris qualibet actione nobilior est.

Et Tercio vita contemplatiua excedit actiuā. siue excellit in vtilitate. quā nobis insinuat Salomō Prouer. ij. dicēs Melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti puri et purissimi. fructus eius pretiosior est cunctis opibus. et oīa que desiderantur huic non valēt coparari. Longitudo dierū ī. Vnde dīs pretulit marie magdalene exercitiū dicēs eā partē optimā elegisse. Propē qđ dicit Gre. Contēplatiua vita est melior merito q̄ actiua. q hec in vsu pītis vite laborat. Illa vero sapore intimo p suspensionem cordis vēturā requiem iam degustat. Ad quē gustū in hac vita et sacietatem in futura nos p̄ducat Ihesus xp̄s dīs ā.

Sermo. xxv. In purificatione btē Marie virgīis Sermo. i.

Postq̄ ipleti sunt dies purgatiōis marie tulerūt ihesum ī. Luce. ij. Dicit beatus Gre. Verba facti eloquij sic sunt intelligēda. vt ī veritate ere dantē facta. et tm̄ per sigmficationē nobis aliquid insinuent morā liter faciendū. In verbis ergo p̄positis cum sequentibus tria possumus intelligere. scz virginis matris purgationez. dei portationēz. et in templum presentationem. Primum intelligitur in hoc qđ dicitur. Postq̄ completi sunt dies purgationis marie. Secm̄ in hoc qđ subiungit. tulerūt illū scz ihesum. qui de se dicit. Ego sum lux mundi. Tercium ā̄ occulit. vt sisterent eum dño. vnde propter hec tria festum istud tria habz nomina. Nam ꝓpter virginis mātis emundationem vocatur festū purificationis. ꝓpter portationem filij vocatur festum luminis siue luminationis. ꝓpter dei in templo presentationem. in plerisq̄ kalendarijs scribit ypapanti. quod īt pretatur festum presentationis. Et notandum q̄ in hijs tribus in virgine et filio eius gestis triplicem hodie in ecclesia reuerentiaz exhibemus. Nam propter virginis purificationem hodie agimus processionem. propter filij portationem luminum celebramus baiulationem. propter dei in templo presentationem religiosi vādunt hodie ad cōmunionem. Dec igitur scm̄ historiam breuit̄ tacta et veraciter facta ad laudē virginis et filij sufficiant. Applicantes eadem tria ad edificationem morum nostrorum. quia in eisdem ad vite nostre que nunc est pertingimus perfectionem. et ad suprēmam in celo veniemus glorificationem. Predicta autē tria tali ordine prosequamur dicentes. Primo de conscientie nostre purgatione. secundo de illuminatione. tercio de dei in templo cordis nostri presentatione. De primo sit Sermo primus. De secundo secundus. De tercio tercius.

Primus pertinet ad incipientes· secūs ad proficientes, tercius ad perfectos ¶ Primo ergo ad puritatem in nobis instruendam ãte omnia necessaria est peccatorum purgatio ¶ Hec autez purgatio tribus exercitijs ficiē p que oim peccatorum obseqmur pfectissimā remissionē, videlicet estimatione· remissione. supplicatione· ¶ Primum ergo ōpus nostre purgationis consistit in estimatione· p quam ingredientes sinuz sciencie statuentes ante nos otra nosmetipsos iudiciū instauremꝰ Qđ scz iudicium docet nos Gregorius ordīare dicens Debz vnꝰ cuiusq mens causas suas apud dominū· & causas dīi otra se sollicita inquisitione discutere· et dēt pensare que ab eo lō peroperit· & que mala bonis illius peruerse viuendo respondent· Qđ electi cotidie facere ōmino nō cessant dicente Salomone· Cogitatio iustorum iudicia· Accedūt em ad secretarium iudicis intra sinū cordis· & considerant ibi q̄ districte quandoq fiat qui taz diu pacienter exspectat· Ibi enim sciēcia accusat· ratio iudicat· timor ligat· dolor cruciat· qđ iudicium eo vertius punit quo interius fuit Vnusq̄sq emm cum causa vexationis otra se aggredi experit· ipse est actor qui exhibet· ipse ē reus qui exhibetur· Actor inquātū penitens· reꝰ inquantū peccator· et sic ipse est qui seipsū insequtur Nemo em sufficiēt estimare potest· quāta mala p singula momēta omittimus· q̄a sicut non sentimus quātum crescunt membra· proficit corpus· mutatur species· nigredo capilloruz albescit in caīs Hec quippe omnia nescientibus nobis agunt in nobis· Ita mēs nostra per momenta viuendi ipso cursarum vsu a semetipso ymutatur· et non agnoscimus nisi vigilanti studio in interiora residentes profectus nostros cotidie defectusq pensemus Excitati ergo tot vocibus preceptoruz· aduc tot exemplaribus sanctorum ad occulta nostra redeamus· discutiamus ommino quod agimꝰ· & quod in nobis diuine rectitudinis regulam offendit accusemꝰ magnumq estimemus· Nos igitur p beatum Gregorium instructi instauremus intra nos contra nosmetipsos iudicium veritatis· pōderantes et sine dissimulatione estimantes peccata que commisimus· quez in eis offendimus· q̄p profunde ex hoc cecidimus· que in numero ponderve et mensura· que quot et qualia quantaq cōmisimus· Hec tam diu continuātes quousq non solum ex iudicio rationis· sed ex intima cordis affectione peccata nostra maxima āputemꝰ· ex profundo cordis exclamantes in celum illud Luce decimo quinto· Pater peccaui in celum et coram te ac̄· vsq Fac me sicut vnuz de mercenarijs tuis· Ac si dicat· Qui a ex feditate peccatoruz degener factus dignitatem filiationis male viuendo perdidi· rogo vt ponas me in extremum statum seruorum· vt sic saltem sim de numero tuoruz Ad

hāc ꝓfūdā estimatōnē mouēre nos voluit dñs cū dixit Jeremie ij. Trāsite ad insulas et considerate vehemēter et videte si factū huiꝰ cemodi sit. si mutauit gens deos suos. et ipsi certe non sūt dij. populꝰ vero meus mutauit gloriaꝫ suā in ydolū Obstupescite cēli sūp hoc et porte cēli desolamini vehemēter. ¶ Hec aūt estimatio ī triplici differētia exercitet. scz in dei offensione. damnorū nostroꝝ cumulatione. nīoꝝ vilificatione ¶ Primo dico exerceat nīa estimatio in dei offensione. ponderantes ꝙ maximū sit ꝓ vilibz peccatis offēdere deū nīm. de quo iaz dicta est auctoritas Jeremie Hoc iudi ciū cū sua estimatione beatus Bernardꝰ tñsfigurauit ī se dicēs sic. Deus se pzem mihi exhibuit. ꝙ nō ego me illi vicissim in filium Qua iaz fronte attollo oculos meos ad vultū tā boni pzis tā malꝰ filiꝰ. pudet sub tanto pze vixisse degenere. Exitus aqrū deducite oculi mei. operiat confusio faciē meā. vultum meum pudor suffundat. Prochpudor quē fructum habui tūc in quibꝰ nūc erubesco. Quia raduca vana et ꝓpe nulla quoruꝫ finis est mors. infelix et insanus pferre non erubui etni pzis amori pariē et honori. confusor audire. si ego pater vbi amor meus. Sed et si pater nō esset obrueret me bñficiꝰ. instaurat aduersū me testes. vt alia innumera taceā. huius corpis victū a vsū tpis huiꝰ. et sup oia hec sanguinē dilecti fi Iy sui clamantē de tra Pudet mgtitudinis. ꝙꝙ ad cōfusionis cumulum arguat etiam reddidisse sibi mala ꝓ bonis. et odiū pro dilectione Quia quanto de illo benigmus. tanto de me indigmus sentiē cogor. Hec sancta disceptatio et deuota vtriusqꝫ partis conuincit nos peccata nostra maxima estimare. Et hoc est quod dicit beatꝰ Gregorius in sententia supra posita vbi dicit. ꝙ in deuota estimatione debeꝰ causas nīas apud deū et causas dei contra nos sollicite estimare Quia quanto maiora bona a deo accipimus. tāto nostra mala que in deum committimus erunt sine dubio grauiora. Ad si quis de numero stultorum dicat. Ego non capio hoc verbum. quomodo peccata mea nec mlta nec maxima possuꝫ tam grauiter estimare. Ad quod non ego. sed beatus Bernardus respondet dicēs Qui perfecte examinando seipsū intelligit. suo peccato nulliꝰ peccatum pat estimabit quod non intelligit sicut suum. vnde quod de nobis vidimus hoc veraciter testamur. sed de alijs nichil scimꝰ Ad si vidimus ab aliquibus hominibus: nescimus tamen si compuncti vniam sunt cōsecuti. Quomodo ergo tu o frater leue audes dicere in quo offenditur christus. Hinc iterum dicit beatus Bernardus. Si apertis oculis quemi ad iracundiam prouocasti cognoscetes. vtputa eum qui respicit terram et facit eā tremere. tāgit mōtes et fumigant. fulgurat choruscationes et dissipat pecōres. peccā ī eū admissa nec pua nec leuia reputares ¶ Secdo estimāda

sunt ampla que ex predictis in currimus. que similiter sunt infinita Nam regnum celorum perdidimus. infernum meruimus. diuitys honoribz a vita nos ꝓuauimꝰ. Et vt breuiter concludam ōne qđ sortitur rationez hōi amisimus. et qđ sortitur rationē mali propter peccata nostra incurrimus. que si omnia magna immo maxia iudicemꝰ hoc ēt maximū ex quo nobis hec mala omnia ꝓuenerunt. Vnde Pōs. iustus estimator ceruz vocat omne peccatū mortale maximuz dicens. Si mei non fuerint dominati. tūc immaculatus ero a emūdabor a delicto maximo. sez peccato mortali. qđ ideo maximum dicitur. qz infert omne malum a maximis bonis ꝓuat. ¶ Tercio estimādum est. qꝫ viles et abhominabiles ex peccato facti sumus. Nam qꝫ diu fuimus sine peccato mortali dignores fumus ommibꝰ creaturis. sed postqꝫ iugo peccati cervicem dedimus fumus ommibꝰ viliores. De peccatoribus enim dr Sap. xv. Luto vilior est vita eiꝰ Et i Pōs. Homo cū in honore eēt non intellexit cē. ¶ Postqꝫ aūt hys tribus modis deuotionez nrā exasperauimus. vt nō solū ex iudicio rationis. sed affectu deuotionis peccā nostra maxia estimauimus tanto timore et horrore cōcutimur a tremore. vt sine oi dilatione ad emendationē pñe properemus. clamantes i celū atqz dicētes illi Mat. xxvij. Patientiā habe in me et oia reddā tibi.

¶ Secdo ergo dicendum ē de peccatoꝝ emendatiōe. q̄ si efficaciter emendare cupimus. et ad perfectā sciētiā emundare volumus. oportet nos in oibꝰ locis in qbꝰ peccauimꝰ peccā exhaurire. In triplici aūt loco peccauimꝰ. sez in corde. in ore. a actiōe. Ideo necesse est vt ꝑplici sedpa eadem loca emūdemꝰ. Nā peccā cordis p ptritionē. peccā oris p confessionez. peccā opis per satisfactionez. lege oppositā emūdemꝰ. qđ tā figura qꝫ scꝑtura facere docemur. Figura fuit in lege oditur. qꝫ filij isrl victoēs Madianitarū i vltiōe peccatoꝝ oia ornamenta. p que filie Moab et Madian allexerūt eos ad peccandum in donarys domino obtulerunt. Sic pēnitētes veri victores peccatoꝝ in semetipsis omnia que eos ad peccandū allexerant deo offerunt pro emēda. Hoc idem etiaz ostenditur i scriptura. Dicit enim beatus Gregorius super Mathei. in. Facite dignos fructus pēnitentie. Dignos frūs pñe facit. q̄ omnia deo in sacrificiuz offert ꝓ emenda. p que eum in culpa meminit offendisse. Vane formaz vere pñe illa gloriosa peccatrix Magdalēa exhibuit. de q̄ dicit beatus Gregorius. Omnia que sibi turpiter exhibuerat. hec iam deo laudabiliter offerebat. oculis terrena concupierat. sed hos iam per pēnitētiam conterēs flebat. capillos ad compositionē vultus exhibuerat. sed iam capillis lacrimas de pedibus tergebat. ore superba dixerat. sed pedes domini osculans hoc in redemptoris sui vestigia

figebat Quot ergo in se habuit ob lectamenta tot ex se exhibuit holocausta. a quertit ad virtutū numerum numerum criminum vt totuz seruiret deo in penitētia quicqđ ex se deum contempsit in culpa Quia ergo peccatrice Magdalenam imitati sumus in peccādo imitemur ergo etiam eam in penitēdo. Nō si facere dereueremur. sciendum q quia primaz radicem peccatorum in corde posuimus per cōsensuz. ideo etiam ibidem primū remedium contritionem videlicet apponam⁹. gementes et in pfundo corde dolētes. et tam diu cōtinuantes quousq per remissionis gratiam peccata omnia cōterantur Ad hanc cōtritionem monemur Trenoruz. ij. Oc duc quasi torrētem lacrimas die ac nocte et non des requiem tibi Et Jē. vi. Luctum vngemiti fac tibi planctum amarum. q sacrificium deo spiritus contribulatus cor cōtritum a humiliatum deus non despicit In hac contritione a luctu taz diu perseuerantes quousq deus misertus nostri dicat illud quarto Regum. ij. Audiui orationez tuā vidi lacrimas tuas et ecce sanaui te ¶ Secdo ad confessionem est pcēdēdū vt qui per os vana a scurrilia loquendo peccauim⁹. per oris confessionem fideliter emēdem⁹ Nō facē monemur Thobie. xij. Cū timore et tremore cōfitemini illi. Itē Prouerbioruz. xxviij. Qui abscondit scelera sua non dirigetur. qui autem confessus fuerit a reliquerit ea misericordiam cōsequetur Nam fidelem et sinceram confessionem multū commendat beatus Gregorius dicens Mirē tue alij virtutes sanctorum. ego non minus miror humilē confessionem peccatorū Scio enim q pp̄ humilitatis a infirmitatis verecundiam grauioris solet esse ea tamen cōmissa sincere pdere q̄ non admissa vitare. ¶ Tercio dicendum est de opis satisfactione. que si tempis oportunitas accesserit omnino est necessaria ad predicta. q nec cordis contricō nec oris confessio sufficiunt nisi satisfactio adiungat. Licet enim culpa in cordis cōtricōe a deo liberalit sit dimissa. debitū tamen pene si tēpus aderit exigit p satisfactionē Nō apte nob innuit vbi dauid p confessionē q̄ dixit. peccaui dño. a remissionē q̄ dixit Nathā Prophēta ad dauid Trāstulit dñs peccatū tuū nō morieris Pro hac tamē suscepit iflictionē penecū ide Prophēta subiūxit Verum q blasphemare fecisti inimicos tuos nomē dñi pterea filiꝰ qui natus ē tibi morte morietr. Ex quo patet q p remissionē culpe pena michilominꝰ ē inflicta Vnde Job vndecimo. Verebar omnia opera mea sciens q non parceres delinquenti. Nō exponens beatus Gre. dicit Delinquenti ne quaq̄ peit. q delictū sine vltiōe deꝰ nō deserit. aut em ipē homo in se permittēs hoc punit. aut hoc deꝰ cum homine vindicans percutit Et sb iungit Sic nos salutis hostia post culpam primi parētis absoluit. sed tamen reatum eiusdem culpe

diluentes absoluti adhuc carnaliter obimus. Sic patet q satisfactio sit necessaria predictis duobus que etiam dimissis peccatis necessario adiungetur. Nam si ipsam non adiungimus conuincemur ex hoc priora duo efficaciter non fecisse Quis enim vere penitet a satisfactione se nullatenus poterit ordinare

¶ Ad efficacem et fortissimam satisfactionem tria requiruntur. scz satisfactionis mensuratio. contrarij exhibitio. offensarum remissio ¶ Primo requiritur satisfactionis ad culpam mensuratio. vt si multum peccauimus multum emendemus. si magis magis. si maxime maxime. Ob hoc monemur Deute. xxv. Pro mensura delicti erit mensura plagarum Item Apoc. xviii. Quantum glorificauit se et in deliciis fuit tantum date illis de tormentis ac. Hic Bernhardus super illo vbo. Facite dignos fructus penitentie. In hys verbis vmquisq conscientia quemitur. vt tanto bonorum operum lucra quereat per penitentiam. quanto sibi grauiora dampna intulit per culpam. et tanto sibi licita debet abscidere. quanto se meminit illicita perpetrasse. In hoc imitates Dauid qui post illicitam adulterij et homicidij labem noluit licitum haustum aque bibere. vt dicitur in libro Regum ¶ Secundo ad efficacem satisfactionem requiritur contrariorum exercitatio. vt in quocunq genere malorum peccamus in eiusdem generis contrario fortissime emendemus. Vim nobis contra vim facientes. consuetudini contra consuetudinem. necessitati contra necessitatem. affectum contra affectum. donec plenam meream accipere delectationem in exercitio virtutum et bonorum operum. quam pius in oblectationibus vitiorum habuimus. In quo exercitio in principio opus est magno certamine. quia cum contra veterem consuetudinem vitiorum noua lege virtutum contendimus. quasi contra decliuum fluminis conamur. et quantumlibet modicum ab intentione conandi remittimus aut cessamus. relabimur in priora. Dicit beatus Bernhardus. q pestes vitiorum vsq ad vltimam solitudinem solitarium psequunt. et in pertinaci studio et prudenti opera expugnata fuerit consuetudo limari potest. vinci non potest. et quocunq se componat animus heret. Et qm in solitudine secretum vel silentium cordis esse non patitur. ideo sicut poximus in oppositis virtutibus contra vitiorum consuetudinem viriliter accingamur. vt si peccauimus per superbiam emendemus per humilitatem. si in luxuria per castitatem. si in auaritia p elemosinarum largitionem. si in fraterno odio p caritatem. lege contraria nostram satisfactionem deo offerentes ¶ Tercio ad sufficientem satisfactionem requiritur offensarum remissio. que sola sufficit si perfecte agitur Ad hoc enim deus se fortissimis promissionibus astrinxit. vt oem offensam donet libenter. si nos amore sui ex corde pleno hostris offensoribus ignoscamus Ob hoc monemur Ecclesiastici vicesimo octauo. Relinque

proximo tuo nocenti te. et tuum
deprecanti tibi peccata soluetur.
qđ qui nō fecerit. frustra p offē
sis ad deum preces multiplicat.
Quia p meōuemēti habetur qđ
ibidē dicit. In hoiem similē sibi
non habet misericordiā. et p pec
catis suis deprecabit. Qđ adhuc
expressius monemur Matth. vi.
Si dimiseritis hoibus peccata eo
rū. dimittet et vobis pater cele
stis peccata vīa. Qđ si non dimi
seritis nec. Qđ ꝯ necessariū sit ex
presse mīuitur ī orōne dīca vbi
docemur orare. vt non aliter no
bis dimittat nisi sicut nos dimitti
mus. Qđ adhuc īmulcare nobis
vōluit tanꝯ summe necessariuī
cum dicebat Cum stabitis ad ora
ndum dimittite. si quod habetis ad
uersus aliquē. vt et pater vr nec.
Quod si nō fecerimus. dicit nob
Eccī. xlīj. Ne laboretis multipli
cando orōnes. non em puemetis
ad obtentū. vt quod petitis impe
tretis. ¶ Tercio ad plenā purga
tionē peccatorū. post ꝑdicta duo
scz emendationē et estimationē.
necesse adiungit supplicatio. dicit
em Ber. Quid pdest pemitere de
culpa. et nō de vemia supplicare.
Illa em supplicatio est efficacissima.
vbi hō in se puit fortit quod
deliqt. et mihilominus deo sup
plicat humiliter. ac si mhil pui
at in seipso. Q ¶ Ad effi
cacem aūt supplicationē cui miseri
corditer deꝰ se inclinet. tria debe
mus agregare. scz diuine miseri
cordie inspectionem. nre miserie
denudationem. et in illd quod pe
titur deuotam intentionem. Que
tria collecta inuenim in vna de
uotissima supplicatione Damietis.
x. Ibi em deo supplicat Nobis dō
mine ostio faciei. tibi autem dño
deo nro misericordia et ppiciatio.
qr recessimus a te. et nō audiui
vocē tuā. nam in eo qđ dicit. nob
dñe ac. tāgit nre miserie denuda
tionem. In hoc aūt qđ adiungit.
tibi dñe. rē. tangit diuine miseri
cordie inspectionē. In eo autē qđ
deluit. qr recessim rē. insinuat
deuotam attentionem. Nec autē
tria dicit Ber. mihi videt necessa
ria. quib oro est firmiter astrin
genda. ℞ ¶ Considerare
namq debet is qui orat quid pe
tat. ipsū quē petit. seipsum qui pe
tit. In eo autē qđ petit duo consi
deranda sūt. vt si sm deū sit qđ
postulat. et si hoipsum in sumo
desiderio habeat. Similit in ipso
quē petit deū scz duo debet atten
dere. videlicet bonitatem et maie
statē. Bonitatē qua vult nobis
omne bonū Maiestatē qua potest
dare omne quod petitur. Similit
in seipso qui petit duo consideret.
vt p suis meritis nil se acceptū
putet. et de dei misericordia fidu
cialiter speret. Ber igit tria scz e
mendatio. estimatio. supplicatio.
taliter vt dictū est instaurata re
missionē impetrāt ommū peccato
rū. quantūcumq multoꝝ et ma
ximorū. Ex quibz dñs sufficienter
placat dicēt nobis illd Ysa. xl.
Dimissa est iniquitas illius. fusce
pit de manu dñi duplicia. que sūt
remissionis perfectissima gratia.
et dei plenissima amicicia. Que
duo nobis impetret dulcissimus

advocatus noster. qui assistens vultui patris interpellat pro nobis ihesus cristus dominꝰ noster qui est benedictus in secula.

Sermo. xxvi. De purificatione Sermo ꝑmꝰ.

§

VEnite ambulemus in lumine dei nostri Ysaye. ꝙ dicit beatus Bernardus Nostra desideria i tribꝰ maxime constare videntur. scilicet i eo qꝺ decz quod expedit quod delectat Hec sunt que concupiscimus omnes quidez omnia. sed alius magis hoc. alius magis illud Alius enim sic deditus est voluptati que delectat vt nec qꝺ decet. i. honorē reputz. ne c quod expedit. i. vtile curet Alius autez magis questui intendens a honestū dissimulat a iocūdum Alius autem a voluptatis et vtilitatis neglector. solū vꝝ maxime sectatur honorem. nec ꝺ prehēsibile desiderīū si ibi q̄erēt vbi veraciter inuenirentur. Hec em̄ vbi vere sunt ibi omnia vnū sūt Nā in mūdo isto sensibili nec vnum sūt nec vere sunt. In lumine autē diuino quod in manibus ē. et vē sūt a vnū sūt Ipsū em̄ est vtile honestū a iocundū. decet expedit et delectat. Quod adhuc v sitacius dici ꝓtest. In diuino lumine sūt diuīe honor a voluptas

T Expedito ergo vno sermone pertinente ad primū nom̄ huius festi q̄ ꝑprie respicit incipientes Nunc ordo postulat vt dicamus de illuminatione ptinēte ad ꝓficientes et patet ordo Dicit em̄ Bernar. Quod purgato oculo i terior statim adest lux. cui firmiter adherere cupiens sed corpore pressus non prevalens ad seipsuz dolens nolens q̄ resilit Vt ergo hoc lumen diuinū q̄tuz possibile est in hac vita mortali possimꝰ apprehendere. tria sūt necessaria. q̄ in verbo proposito designātur. s. secularium actionum alienatio. bonorum operum multiplicatio. diuini luminis infusio Primū ibi venite Secundū ibi. ambulemus Terciuz ibi. in lumine dei nostri Que tria hoc intēdūt. vt a mundo recedamus. bonis operibus ꝓficiamus. diuinū lumē suscipiaꝰ

V Primo a mūdo recedamus non passibꝰ corporis sed magis affectibꝰ mētis Si enim vt in priori sermone patuit purgati sumus a peccatis. ñ a mūdo a abhys que in mūdo sūt recedamus. quid ꝓdest purgatio nostra? erit procul dubio recidiuanti q̄ iacēti deteriꝰ Nam vt dz Ecclesiastī. xiꝯ Qui tetigerit picem inquinabit ab ea Item tricesimo tercio Qui baptizatur a mortuo et iterū tangit mortuum quid proficit lotio eius? vnde quocies mundi visces sitas mentem pulsauerit respondeamus illud Canticorum quinto Laui pedes meos quomodo iterum inquinabo eos? Dicit em̄ beatus Bernardus Si dixerit mihi dominꝰ deus in spiritu. dimittuntur tibi peccata tua a ego peccare nō desiero. quid proderit?

X Vt autez ꝓprie verba proposita exponamus Dicit nobis dñs i verbis ꝓpositis

deus. Vemite a mundo.i.ab oibz occasiombus eoz que sunt mundi. q̄ sūt p̄dicta tria. vtile. hōestū et iocundū. Ad que nostra desidēria sunt naturalit̄ inclinata. ego ab illis reuocamur. qz sunt ī mūdo fallaciter apparentia Vtile em̄ id est diuitie mundi decipit. honestuz.i.honor in mundo interficit. Jocūdum.i.voluptas ificit ideo uitabemur ab occasiombz illoz̄ l̄ge recedere. ne tam diuū purgati eorum infectiombus iterū inquinemur. Notabiliter autem dicit. vemite in secunda persona. et ambulemus in prima persona connūerans se nobis. qz nobiscum non peccat. sed nobiscum bona operatur ¶ Secundo dicit nobis deus ambulemus. hoc est ī bonis operibus p̄ficiamus. Naz vt ait Bernhardus Ambulare proficere est. vt p̄dicta tria scz qđ decet expedit et delectat. que sunt ī mundo fallacit̄ apparentia fugiētes in oscia nostra vbi sunt vera citer existētia optamus. Nam qđ expedit obstitit in bonis operibus. qđ decet in virtutibus. qđ delcāt in sanctis affectibus. Et quanto plus de hys tribus ī oscientia acquirimus. tanto verius p̄dicta scz qđ expedit. qđ delectat. qđ decet possidemus. De eo namq; qđ expedit.i.de vēis diuitys dicit beatus Gregorius. Diuitie mentis bona sunt opa. que in omni tpe et in omnia secula expediunt acquirentibus ea. De eo vero qđ decet qđ alio nomine verus honor ē dicit iterum beatus Gregorius. Si culmē veri honoris queritis nē

Verus ēnim honor virtutibus debetur. De eo qđ delectat dicit Os Renuit osolari aīma mea. vsq; Et delectatus fū. Super qđ dicit Gregorius. Si ā carne qđ libet .i. delectat abscidimus. mox int9 in aīa et in cristo qđ delectat iuenim9 scz sup̄ modū maiores delectationes q̄ in qualibet carnis feditate In hys trib9 cū dño ābulem9 ī spū et in infinitū ea veriꝰ abundantius salubus intus q̄ in quibuslibet exterioribus inuem9 Vñ de gaudio qđ ex istoz̄ p̄cepti one concipimus. dicit Bernhardus. Gaudia nostra non p̄dim9 sed mutauimus de corpe in spiritum. de sensibus in conscientiā vbi verius et tutius conseruam9

¶ Tercio monemur vt diuinū lumē suscipiamus. cuz dicit. In lumine dei nostri. Qđ in p̄nti sermone p membro tercio computatur. De quo luce tria dicentur p ordinē. scz de luminis distinctione. declaratione. pgressione ¶ De p̄mo scienduū q̄ triplex est lumē. scilicet naturalis intelligētie. realis scie. spūalis influentie Primum non sufficit. secundum non afficit. tercium vero proficit

¶ Primo dico lumē naturalis intelligentie non sufficit. quia quantumcūq; quis splēdeat lumine naturalis intelligentie. sepe tamen fallitur in iudicio suo. dicens bonum malum et malum bonum. Vnde Nathan propheta interrogatus a Dauid de edificatione ac constructione templi dixit ex lumine naturalis intelligentie. Omnia que habes in

in corde tuo fac. qz dns tecu est. et ideo fefellit eu sua intelligentia Lucæxp. Vide ne lumen quod in te ē tenebre sint. Hoc tu lumē naturalis intelligentie cum ad bonū uertitē multū adiuuat Vñ Ber. Si quis callet ingenio. si vigeat arte. si p̄minet scientia intellectu. instrumēta sūt hec tā vicioz q̄ virtutū. Nō ergo refugiat vti eo in bono quo et in malo vti potest. qz hoc p̄mū opus virtutis est. ¶ Secundū lumē scz lrālis scientie per studiū aequiritē. De quo 8z Sap. vi. diligite lumē sapientie Hoc lumen si spūali lumini diūctū fuerit optiē inuenīt. si aūt sine ipso habet semper nocet. dicente beato Paulo apostolo. Scientia inflat. Quod per quoddam simile ostendit beatus Bernardus dicens. Licet bonos constet esse cibos. tu tamen si in sumendo modum et ordinem non seruaueris. nec dis tibi plane nō bonos Et subiungit Qđ dico de cibis dico 8 scietys. nā deus nō p̄bat multa scientē si modū nescierit. Dei em fructū scietie nō in scietia. sed in modo ostituit Vñ Aplus. Qui se putat aliquid scire. et nondū scit quō oporteat eū scire. huius vana est scientia. Vtrumq; ergo lumen tam naturalis intelligentie q̄ litteralis scientie sine spirituali semper nocet. et hominem magis reū ostituit. Vnde dicitur Job decimooctauo Lux impiorum extinguetur. Impij em sunt qui ad laudem dei et propriam salutem hec duo lumina in tercium non ordinant. vt per ipsa quia ad hoc dicta sūt tercium consequantur. ¶ Tercium lumen quod solum sufficit et p̄ficit ad oēm salutem est diuina influentia. que nō est aliud nisi interna deuotio. homis affectum inflammans ad deum. quam post purgationem deus infundit anime sollicite ambulanti. De quo lumine potest sumi illud Ysaye. vi. Surge illumināre iherusalem. quia venit lumen tuum. et gloria domini sup̄ te orta est. Qđ autem hec deuotio lumē debeat veraciter appellari docet et dicit Bernardus. Cum in hys scz purgatiombꝰ diu exercitatus fueris. pete tibi dari lumen deuotionis. De hoc lumine p̄sens est intentio. qz illud lumen deuotionis anime deum querenti infunditur post predicta. Sic ergo visum est de hozum trium luminum distinctione. ¶ Secundo dicendum est de huiꝰ tercij luminis declaratione. De quo sciēdum q̄ hoc lumen deuotionis de noua dilecti one afficiente animā infunditur. quod taliter declaratur. Cum em inter deum et animam non cadat medium nisi solum peccatum. dicente Ysaya quadragesimonono Iniquitates vestre diuiserunt inter deū et vos. et peccata vestra absconderunt faciem suam a vobis. Que dum per exercitia p̄ius habita. scilicet de purgatione de medio fuerit ablata. statim amor dei tang̃ calor ab igne. radius a sole pertingit ad animam. Ex cuius contactu incipit et ipsa mea lescere. et vicēuersa deum diligere vehementer. Et hoc etiā illō est

qđ dicit Bernhardus. Amor dei amorem aīe parit et pueīt. Sicut igitur sol radium suum super vē obiectam picit. et per moduz re flexionis de re obiecta calor otra solem reuertitur. Sic deus caritas calorem sue dilectionis super animam proicit. et de anima ad deum redit. vt sic dilecta deum ē diligat. a quo misericorditer est preuenta. ¶ Cur autez hec deuotio nomine luminis designetur? Ratio in euidenti est. hoc enim fit ꝓpter similitudinē vtrobiqz repertā Sicut enī lumē habz ardorem. splendorem. dulcorez. Sic illa deuotio habz ardorē splēdorem dulcorem. Ardorem dulcedinis. splendorez otritionis. dulcorem consolationis. Qđ autem lumen ardorem et splendorez habeat ꝓbatione non moiget. qa patet ad sensum. De dulcore aūt dicitur Eccli. xi. Dulce lumē et delectabile est oculis videre solem Hinc est qđ visum in lumine insigimus etiaz remittentes. Quomodo autem predicta tria surgant in anima sic ostenditur. Nam in illa deuotione anima sancta sētit remissionem peccatorum misericorditer consecutam. a ideo velit nolit ipsa se continere non poterit. nisi diligat in dulcore. desiderans aliquid facere posse in quo beneficijs eius correspondeat. a michil dignum inueniens dulce habz flere dcēs in hoc fletu Quid retribuam domino cē? Qui ādor quanto surgit vehementior tanto splendor cognitionis amplio ī ea dualescit. vt in hoc splendore lucē clarius cognoscat omnes gratias sibi factas. Dicit eniz beatꝰ Bernhardus. Diligam te domine pro dono tuo et pro modulo meo. minus quidem iusto sed plane ñ imo posse meo. qui et si quātum debeo non possum non tamē plusqꝫ possum. Potero autez plꝰ cum plus donare dignaberis. nunqꝫ autez prout dignus habetis. ¶ Habet etiā hec deuotio cum ardore et splendore dulcorem consolationis. Quam cōsolationē declarat nobis Bernhardus dicens Quid est consolatio? Et respōdet. Grā deuotionis et suauissima delectatio bonī et gustus sapientie licet exiguus. q̄ bus interim benignus dominus afflictaz refrigerat animā. Quid autem sit ille gustus subiungit dicens? Gustus ille michil aliud est qꝫ irritamētū desiderij et ferentiuꝫ amoris. vt fiat quod scriptum ē. Qui edunt me adhuc esurient. ¶ Tertio dicendum est de huiꝰ luminis progressione. De quo sciendum qꝫ habet principiuz. medium. et finem. hoc est. habet ingressum. progressum. et egressū ¶ Primo dico qꝫ huius luminis principium siue ingressꝰ circa dei beneficium versatur Medium vero eius siue ꝓgressus deo placere conatur. Finis autem siue egressus flagranti desiderio conseruatur. ¶ Hec patrē tes. Primo dicimꝰ qꝫ hec deuotio habet dei beneficia intueri Nā exonerata sciencia et serenata. qnō hēt ꝓ pccīs āpliꝰ sollicitari cōuertit se ad illud qđ ꝓximū ē ad

manuz· ⁊ hec sunt beneficia que
accepit· que cuz incipit intuerí c
gnoscit se quasi beneficus obru
tam· et tãtũ cumulum accepisse
q̃tum est spacium inter cælum ⁊
tẽrã· dicens ex admiratione ⁊ ex
admiranda deuotione illud· ij·
Regum· vij· Quis ego sum dñe
aut que domus mea quia edux
isti me huc⁹ vsq̃· sed ⁊ hoc visum
est in conspectu tuo nisi etiam lo
quereris de domo serui tui in lõ
ginquuz In hac deuotione stetit
beatus Augustinus cum dicebat
Cuz dei miserationes circa me at
tendo sic michi videtur· qõ si fas
est dicere quodãmodo michil ali
ud agit deus nisi vt saluti mee p
uideat· et ita cuz totum occupa
tum pro me video quasi omnuz
oblitus michi soli velit vacare·
Ex hoc ergo beneficiorum intuí
tu paulatim incipit dulcescere be
nefactor· et ideo mutatur deuoti
o· et proficit in affectum iterum
nobiliorẽ ¶ Secundo itur in medi
um siue progressum huius deuo
tionis et ex medullis cordis pet
se dulcescit dominus· et qui pri⁹
diligebatur ꝓpter beneficia nũc
sine omnium hoc intuitu diligit
ꝓpter semetipsuz Et ideo omnia
sua obsequia deuotione ⁊ affectu
ad hoc solum ordinat vt placeat
deo michil ãpli⁹ desideras aut req̃
rens De hac deuotione dixit Ps̃
cum dicebat Quid enim michi ẽ
in celo ⁊ a te quid volui super ter
ram ⁊ ẽ· vsq̃ deus cordis mei et
pars mea deo meterniuz In hac
deuotione diu sistitur et nescio si
a quoq̃ viatore inter cõmuniter
viuentes vlterius procedatur·
Quod si vltra procedit itur in
deuotionem sãctiorem ¶
Tercio igitur succedit finis siue e
gressus huius deuotionis· qõ nõ
est aliud nisi vehemens desideriuz
quo dei presentiam desiderat tam
q̃ spõsi· dicens illud Job· xxxi·
Quis michi det vt desiderium me
um audiat õmipotens Ac si dicat
Non surgo· non excitor· non ex
citor de puluere· non respiro in
spez gracie· donec ipse veniat ⁊
osculet me osculo oris sui De hoc
ardore desiderij dicit beatus Ber
nardus Oportet vt ardor desi de
rij preueniat omnem animam·
ad quaz ipse est venturus· qui õ
nem consumat rubigmem vicio
rum· vt sic preparet locum domi
no· et tunc sciat anima quoniaz
iuxta est dominus cuz se senserit
illo igne succensam· In hoc desi de
rio diu decoquitur anima nõ que
cumq̃ bona dei desiderans sed ip
sum deum· Quod expresse dicit
beatus Bernardus Gustato ali
qualiter in hoc desiderio q̃ dulcis
est dominus· etiam cum ad se re
uertitur in cordis palato sapoz
retinet· quo fit vt iam solum ip
sum· non ipsius quecumq̃ bona
desideret· hunc ardorem tam di
u euaporando continuãs· quous
q̃ anima ad omnez quadraturã
fuerit preparata· et ad suscipiẽ
dum deum abilitata· et tunc re
mittilcãs in ortum suũ· de cuius
exhibitiõe in sermone qui sponsum
gliẽ ẽ dicendũ· ipõ admuãte· qui
adiuuat i dulcedine paupes suos
et ẽ bñdictus i scla sclorz Amen·

Sermō xxxvij. De eodē sermo tertius

Adorna thalamū tuū sion et suscipe regem cristum cē. Dicit beatus Bern. Cum ecclesia sponsa cristi verba in scripturis alterat vel alternat. fortior est illa compositio q̄ positio prima verborum. et fortassis tanto fortior q̄tum distat inter figuram et veritatem. inter lucem et vmbram. inter membrū et corpus. Nullus enim ꝓphetarum vel etiam Apostolorum erubescit se dicere membrum ecclesie. igitur si verba membri gratanter accipimus cur non magis verba ecclesie que ē corpus? Nemo ergo me iudicet. nemo suggillet asserens me non debere talia themata sumere. que in sacra scriptura hoc est in Biblia minime reperiūtur Sunt em̄ verba proposita ipsius ecclesie sponse dei. cuius auctoritas fortior est auctoritate cuiuslibet membri sui. que sua auctoritate verba Biblie in verba ꝓposita alterauit. Quid enim est dicere Adorna thalamū tuum sion q̄ qđ dicitur Exodi. xix. Lotos aqua indues sanctis vestibus. Et qđ Iuth. iij. Lauare et induere fultionib⁹ vestib⁹. et mlta hys similia q̄ in sacris lris inuenunt? Expeditis ergo in p̄cedentibus de purgatione et illuinatiōe. nūc ordo postulat. vt dicam⁹ de dei in tē plo cordis nostri p̄sētatiōe. Cui⁹ occasione verba ꝓposita sunt iuncta. In q̄b⁹ vbis q̄tuor ponunt. Prio em̄ hortamur ad ordinā p̄ parationē. scdo intelligim⁹ eiusdē p̄parationis specificationē. tertio ornē et p̄parate aie nobilitatē. quarto securā post p̄dicta dei susceptionē. Primū ibi Adorna. se cundū ibi thalamū tuū. tertiū ibi sion. quartū ibi et suscipe regem xp̄m. Ex hys q̄tuor tm̄ duo de ornatu et susceptiōe videlicet ꝓsequamur. Primo ergo dicam⁹ de ornatu. cui licet oia p̄dicta deseruiant q̄ oia faciūt ad ornātū. tm̄ vt satisfaciam⁹ ꝓposito thematis aliquid ponamus. qđ in prius habitis sermonib⁹ forsitā nō est tactū

Vñ qđ sciēdū q̄ Ber. sex ponit exercitia q̄b⁹ illect⁹ deo ad thalamū cordis veniē cogit. nec vllomō se potēit otinē dicēs Bona q̄ exhibent aie nō explicant verb⁹ s̄ spū reuelant. Et subiūgit Qđ ergo sermo nō explicat. contemplatio q̄rat. oratio poscat. meditat vita. puritas p̄paret. humilitas alliciat. caritas ꝓsequatur Hys ergo sex exercitys. scz cōtemplatiōe. oratione. scā conuersatione. puritatis p̄parationē. humilitatis exhibitiōe. caritatis inflāmatiōe. aia nrā ad nuptias celebrandas in thalamo cordis sufficientissime p̄parat. Nā si flagrās desiderium. de quo in fine p̄cedētis sermonis diximus. in hys sex se efficacit exercuerit. deus se nullo mō otinē potēit. s̄ veniet in aiāz sic flagrātē

Primo ergo ītrātes ad nosmetipos nrā ꝓsideratione queram⁹. et sollicite discutiam⁹ vtrū nrm̄ desiderium sit p̄fectum. vt ipsū deū vsq; ad otemptū neri et ommū que sunt vel eē possunt

desiderémus. Et hoc non tantum ex iudicio rationis. sed etiam ex affectu mētis. vt ipm nīm desiderium nō solū sit in magno affectu. ℥ etiā in affectu pfecto. Magnum em̄ bonū est deus. ⁊ ideo oportz vt magno desiderio requiraē. ¶ Secūdo huic ois̄deratiom̄ addaē orō. vt intima orōe postuleē qđ tā inti me desideraē. vacuū em̄ esset desiderium et cito deperiret. si non affectuosis orōibus fulciretur. O

Nec aūt orō vt sit efficax et devota testes habeaē pfunda suspiria et pfusas lacrimas. et īpatiē tē laborē. dicēs ex oībus hys illō ℔. lx. xiij. Obsecro vt videā faciem regis. Et iterū in Cantic. Reuertere dilecte mi. i. iterū verte te ad me. Ac si dicat. Licet dudum venis pōres grās tribuēdo. iterū tm̄ venias te apertius et abūdantius exhibēdo. Hoc em̄ ois̄ueuit benignꝰ deꝰ in nobis misericorditer actitare. vt seipm̄ soleat puenire testāte scriptura que dicit. Ignis ante ipm̄ prædet Et ipse mihi lominus ignis dicit dicēte moyse Deus tuus ignis ois̄umēs est. Et sic ignis ignē prædit. i. deus deū. hoc ē deus seipm̄ prædet dans se. aliter puenies. ⁊ aliter subsequēs. vt qui seipm̄ iā puenit dās se ad desideriū accēdendū. postea subsequaē seipm̄ tribuens ad se delectabiliē pfruēndū. vt fiat quod in pſona Ysaac dicū est. Gen. xxvi. Ibat hō mo proficiens atq; succrescēs. donec vehemēter magnus effectus est. ¶ Tercio hys duobus sz cōsideratiom̄ et orōm̄ addaē vita sāctā. vt quod in cōsideratione queritur oratione petitur vita mereatur ℟ ¶ Vita autem sancta. vt multa perstringam̄ in tribus consistit. Habet em̄ malis resistere potentes. bona facere diligenter. aduersa sustinere patienter. De Primo Judith. ix. Dedit eis deus celi virtutem resistendi De secūdo. ij. ⁊. iij. dicit beatus Gre. Electorum est bona facere et mala perpeti. hoc triplici sūmaculo cōligitur et constringitur in se vita sancta. vt difficile rumpatur. et ideo per talem vitam dei presentiam prōmeremur. O

¶ Quartū hys tribus adiunga tur. vt qui in poictis tribus exercitys deum puenerint ad venien dum. puritas locum preparet sz ad suscipiendum. que omino necessaria est cum predictis. que talis et tanta esse debet. vt cum testimonio conscientie dicere possimus illud Apli. Nihil mihi conscius sum. licet ad perfectam puritatem testimonium nostrum nō sufficiat. Qđ enim nos nō cognoscimus videt deus. propter quod predicto verbo adiecit Apostolus non confisus testimonio ois̄cie sue. Sed non in hoc iustificatus sum. qui autem iudicat me dominus est. Solum ergo dei testimonium sufficit. vt spiritus sanctus dicat in cordib9 nostris spiritui nostro q̄ dimissa sunt peccata nostra. Talis puritas perfectum est substratorium domino venienti. Vnde beatus Bernardus. quibꝰdā hanc puritatē nō hītibꝰ ipropat dicens. Miror quorūdā ipudētiā

qui aiam suam cōscientiam multis
fœditatibus coinquinauerunt· au
dent tamen ad tam fœdū ospicui
e sue lectulū omni oratiōnū mista
tia totius puritatis dñm inuitaē
Et subiungit· Quid enim· lectul⁹
non est floridus sed putrid⁹· a tu
illic regem glorie inuitas? Centu
rio vetat illū intrare sub tectū su
um ꝓpter suam indignitatem Et
clamat p̄ceps Apostolorum· Exi
a me dñe quoniā homo peccator
ego sū· Et tu dicis· Intra domi
ne qm̄ sanctus sum· Et quid me
vis facere inquit? p̄fecto vt p̄mo
emundes conscientiam ab omni
mq̄ natiōe discepratio is murmu
tis a liuoris ℙ Quinto
hys q̄tuor superaddit huiliras
que supra modū deum allicit veni
entē· Ipso dicente per Ysa· xlvi
Ad quē respiciam nisi ad huilem
et quietum corde et trementem
sermones meos· Cum enim ipse
sit humilis vt dicitur Danielis se
cundo· Suscitabit deus regnū qđ
in eternum nō dissipabitur· a
humillimum hominem constituet
sup̄ illud· diliget suum simile·
ad illud dulciter et delectabiliter
se inclinans. Vnde Eccli· xxxv· Du
milia te deo a exspecta manū eius
de hac vtute mlta inueies in p̄e
missis· Q Sexto hys
q̄nq̄ supaddit caritas· In cuius vi
tute deus stati mētis nre archanum
ingredit thalamum· Ipa em̄ ē vl
tima dispositio ad susceptiōez dei
aiaz habilitās a disponēs Et hoc
ē qđ Ber· apte insinuat ita dicēs
In via amoris infundit se spūs sā
ct⁹· i te oia viuificās a adiuuās
seu in oratiōne seu i meditatiōne
inhumitatē cogitātis· et otinuo
memoria efficitur sapientia a sua
uiter ei sapiunt hō dñm Intellaūs
ho efficit contemplatio· Ac si dicat
Ex dei p̄nia oia interiora in diui
nū affectū transmutanē. q̄ volū
tas fit amor· memoria sapiētia· i
tellaūs otēplatio· Hys itaq̄ oibz
que ad ōrtum ptinēt dēcēter ex
pletis· trāseundū est ad sedz mē
brū· scz dei susceptionez· aliquos
effaūs illius beate grē q̄tuz dñs
dederit saltē imaginabiliter depin
gētes ℍ Sedo ergo di
cēdum ē de dei in aiam susceptio
ne· hoc ē qđ aima scā ex dei presē
tia consequatur· Et quia hec de
claratio magis decet expertū qui
de ꝓpria experientia a gustu hui⁹
gratie nobis eructet qđ gustauit
Decet beatum Augustinum adou
cimus qui pre ceteris doctoribus
huius gratie secreta ponit in lucē
dicens· Cum mens humana ex
dei visitatione ceperit semetipsaz
excedere. et illam in corde lucis
sue claritatem totam intrare· a
in hys que in intimis videt quen
dam intime suauitatis saporem
attrahere· a ex hoc intelligentiā
condire et in sapientiam vertere
totam· In hoc mentis excessu
pax illa que exsuperat omnem
sensum inuenitur atq̄ obtinetur·
vt fiat silentium in celo quasi ho
ra dimidia· Ita vt contemplan
tis animus nullā altricantium co
gitationum tumultuatione tur
betur· nichil omino i se inuem
ens quod per desiderium petat·
vel per fastidium arguat· vel p

odium accuset· sed infra contem
plationis tranquillitatē totus col
ligitur· et intromittit in quendā
affectum multū insitatuz intro
fuz· nescio ad quā dulcedinēz· que
si semp sentirēt fit profecto mgna
felicitas· et nihil agit sensualitas
nihil imaginatio· sed ois inferior
vis aie ꝓpno interim nō dñatur
officio· superior aūt vis aie in illud
intime quietis secretuz et summe
tñquillitatis archanū introducit.
viuus est em sermo dei et efficax
ptingēs ad diuisionē aie a spūs.
et ideo nihil i creaturis hac diui
sione nobilius mirabiliusq cernī
tur· vbi illd qd essentialiter vnū
est ac indiuiduū in seipsum scindi
tur· et qd simplex in se et in suis
ptib9 constat qsi quadā partitio
ne diuidit vt ad summa spūs sub
leuetur· spūs ab aīa scindit vt
dño vniat. Felix diuisio et mra
bilis separatio· vbi qd corpulētū
et fetulentū est de ore remanet·
qd spirituale a subtile est vsq ad
speculationem diuine glorie sublī
matur. et in eandem imaginem
tñformatur· pars inferior opmī
tur ad summam pacem et tñquillī
tatē· pars vero superior sublima
tur ad gloriam et iocunditatem·

S ¶ In verbis istis Augu
stini quinq intelliguntur· q has
delicias reddunt commendabiles
et omni dulcedine superefluentes
Illa em gaudia sunt copiosa· de
licioſa· gloriosa· fructuosa· et im
maculosa· ¶ Primo dico sunt co
piosa· qz ex omnibus bonis colle
cta· Qd tangit in eo qd dicit· In
hoc mentis excessu inuenitur illa
pax· que exuperat omnem sensū
de qua copia dicit Deut· xxviij.
Abundare te faciet dns omnib9
bonis Qui em deum habet qui de
se dicitt Eccl. xxiij· In me omis
gratia vite et veritatis· habet per
consequens omne bonum Sed
sunt delicioſa ex omnibus delecta
tionibus cumulata· qd tangitur
in hoc qd subiungit· Et intromit
titur in quendam affectum ac.
de quibz delitys dz Neemie. ix.
Abundauerūt delitys in bonitate
tua magna· de quibus adhuc di
cit beatus Petr· Sic est aduentus
dei· bñdictiones et diuitie saluti
cum eo. et vniuersa que cum eo
sunt affluunt delitys ¶
Tercio sūt illa gaudia gloriosa qz
de creatore non de creatura· Vñ
ꝓto obiectū gaudij ē gl'osi9· tan
to ei ipsū gaudiū ē magis gloſū· et
hoc tangitur in hoc qd dixit Supe
rior vis anime in illd archanū ac·
Quam gloriam tangit Ysayas·
xlvi· Gaudete gaudio vniuersi.
ac· vt fugatis et repleamini ab v
beribus consolationis· et mulge
atis et delitys affluatis· ab omni
moda gloria domini· ¶ Quarto
sunt fructuosa· quia in hac via pe
regrinationis bona celestia incipi
mus possidere has delitias pregu
stando· sicut qui comedit primitī
as ante messem· Et hoc est qd dici
tur Ecclesiastici sexto· Accede ad
eam scilicet ad gratiam istam et
susipe bonos fructus illius· In o
pere enim ipsius exiguum labora
bis· cito edes de generationibus
illius. Dime est qz illa gratia si
ꝑdicta vocatur primitie spiritus

quia ꝑgustatū ante messez cele
lestiū bonoꝝ V Quito
sunt hec ꝯ omnia quodāmmodo
miraculosa· qđ tangitur ī hoc ꝙ
dicit Augusti· Nichil in creaturis
hac diuisione mirabilius · Illud
enim vt ait Gre· est miraculum
qđ ab hūana ratione vix poterit
apprehendi Iste sūt delitie de q̄bꝰ
dicitur in ꝑs · Inebriabuntur ab
vbertate domus dei · Quas deliti
as ad pregustandum et ꝑbādum
ꝑparat electis suis deus vt sciant
et intelligant quid in eo et cū eo
in eternum debeant possidere. di
cens nobis cum easdez guttulas
sorbere incipimus . Gustate et
videte quoniam suauis est domi
nus ac̄. ꝓpter qđ etiaz anime ele
ctorum cum ad hanc fruitionem
peruenerint celi nominantur· eo
ꝙ q̄quid in celis possidetur gu
stat in terris· et ꝙ sequēs agit ī
terris· Queris q̄dnā sit illud· va
care deo · laudare deū· adherere
deo · frui deo deo? Hic Ber· Ego
puto omnē animā talem ꝺomū
celestē esse ꝓpter originem · sed a
celū non immerito appellari ꝓpē
imitationem· Hoc tamen scien
dū ꝙ hec grā nō facilē est ad ma
nū · nec occurrit suauiē viuētibꝰ
in terra. Et hoc est qđ dicit Ber
Nec gratia nō sic ꝑsto erit omni
anime · nisi illi dūtaxat quā īgēs
deuotio et vehemens desideriū a
dulcis affectus sponsam ꝓbant·
Hic talis accipit benedictionem
a domino ac̄ · Non sic impy non
sic quorum primus ego sum· De
quibus Job secūdo dicitur· Non
videbit riuulos fluminis· torrētis
mellis a butiri. Qđ exponens be
atus Gregorius dicit · Fluuius
torrentis est ipsa inundatio spi
ritus sancti· et sepe animus amā
tis tanto contemplationis mune
re repletur · vt videre valeat qđ
loqui nesciat. Vnde cum spiritꝰ
sanctus suam gratiam infundit
melle nos pariter et butiro ꝛplet
Mel desuper cadit · butirum vero
ex animalium lacte colligitur Cū
igitur vnigenitus dei filius sit deꝰ
sup omnia · et homo factus iter
omnia · q̄ cū nos dulcedine fue di
uinitatis et misterio incarnatiois
repleuerit melle nos pariter et
butiro satiat · Ad que nos ꝓducat
Jhūs xp̄s dns nr̄.

Sermō· xxvij· De eodē ser
mo quartus· X

Suscepimꝰ deus misericor
diā tuam in medio tēpli
tui ꝑs · Dicit bt̄us Ber·
Bonorū dei alia accipimꝰ inferiꝰ
vt tpalia· alia interius vt spūa
lia· alia superius vt celestia et di
uina· que sunt pre cet̄eis nobilio
ra tanto quantum celuz a terra
et deus quibuslibet bonis pre
stantior inuenitur · Quanto enim
quodlibet est inferius tanto ig
nobilius · et quanto ē superius
tanto nobilius · qđ in elemento
tū ordie cognoscit euidenē Tera
em̄ cuz sit infimum est etiam igno
bibilissimum elementum · quod au
tez super illud est vt aqua est no
bilius · super quod est aer iterum
nobilius · super quod ignis quod
est nobibilissimum elementū · Sic

per omnem modum in dom̃s gra
tuitis que q̃to sunt superiora tã
to sunt nobiliora · dicẽte Jacobo
in · capitulo · Omne datũ optimũ
et omne donum perfectum de sur
sum est a ẽ ¶ In verbis ergo ppo
sitis tria itelligimus . scz dom̃ no
bilitatem ⁊ accipientium necessi
tatem · dãtis caritatem Primũ
ibi · suscepimus deus . secũdum i
bi · misericordiam tuam . tertium
ibi · in medio templi tui ¶ Primo
ergo dicam⁹ de dom̃ nobilitate
q̃ sicut visum ẽ tanto est ceteris
dibus nobilibus q̃to est superius
Que cũ sit in corde dei nõ acciden
taliẽ sed substãtialiẽ dicimus mi
sericordiã veraciter deũ Sic enim
vocat eam p̃s · Adiutor meus ti
bi psallam vsq deus meus mise
ricordia mea . i . misericors deus ·

A ¶ Propẽ q̃ sciẽdum
q̃ misericordia deus et donuz dei
weaẽ dicitẽ deus vt ẽ in corde dei .
seu pro benigna quadaz pietate
qua super nostraz miseriam se in
clinat · de cuius corde eadẽ miseri
cordia nobis fluit · tãq̃ riu⁹ a fõ
te · radi⁹a sole Itaq̃ misericordia
dat misericordiaz substãtial' acci
dẽtalẽ · vbi dãtẽ signficat nomẽ
substãtie · vbi donũ est nomen q̃
litatis · siue aũt mia dei vl' donũ
dei weaẽ tãto tamen est nobili⁹
q̃to sblimi⁹ · Vñ iustícia dei alta
dicit sic mõtes . vẽitas sic nubes
Sz misericordia sicut cẽlũ · dicẽte
p̃s · dñe in cẽlo mia tua et veri
tas tua vsq ad nubes Justicia tu
a sicut montes dei · Que omnia i
deo inuxim⁹ vt huius dom̃ mi
sericordie nobilitatem ex sua alti
tudine probaremus Videmus e
nim ad sensũ q̃ q̃to aliquid in su
periori loco situm ẽ sicut arbores
et vinee · tãto fruct⁹ eius dulcior
melior et nobilior inuenitur ¶ Se
cundo ergo dicendum est de acci
pientium hoc donuz necessitate .
hoc est q̃ necessarium est q̃ huius
moi donum misericordie cõsequa
mur Quid em̃ miseris q̃ vere mi
seri sunt tã necessarium q̃ mia si
ne qua nemo saluabitur ? Dicit e
nim Beat⁹ Grego · Justicia no
stra ad examẽ diuine iusticie du
cta iniusticia ẽ · et sordet i discre
tiõe iudicis q̃ in oculis fulgz be
ne operantis · De q̃ adhuc dicit
Ber · Sicut nulli⁹ merita sufficiũt si sñ mia iudicabũẽ · sic nullius
pccã ignoscũt si cũ mia suscipiũẽ ·

B ¶ De hac mia duo bre
uiẽ pstrigãẽ scz de ei⁹ descriptiõe
et ei⁹ ad nos distributiõe Descri
biẽ aũt sic Mia est bñficiũ misero
gratis impẽsũ · De qua dicit Bea
t⁹ Ber · Justicia merituz querit .
misericordia autez ex miseria no
stra excitata misero daẽ gratis
De qua ad huc alia datur descrip
tio · Misericordia est exhibitio in
debiti beneficij ¶ Sequitur videre
de misericordie distributiõe · De
qua sciendum q̃ deus pater mise
ricordiarum septem misericordi
as tãq̃ septem panes pauperibus
suis dedit · Primã nob exhibuit
in carnis assũptione ad vitaz no
stram iste ruẽdã Secũdaz i tẽpli
oblatiõe ad hũanã naturã p̃i re
cõciliandam Terciam i corpis
sui cibatione ad infirmitatem no
strã confortandam Quartam

in crucis passione ad reparationē hō
mis redimendū Quinta ī ascēsiōe ad cēli ianuā apiendā Sexta
ī ascēsiōe ad māsionē nrāz p parā
dā. Septima ī spūs sci missi one
ad plenā ī nob sciatē pficiē dam
Hec septē mie fūt septē pa mib⁹
designate. quibus vt Mat. xv. dī
dns ebas pauit ¶ Primo no
b deꝰ miaz ī icarnatiōe fecit. Cū
em hūanū geꝰ ex pūaricatione p
mozū pntū in tā profundā miseri
ā cecidisset. vt nec a se nec a ete
atura aliqua potuisset releuari.
deus misericordia motus descēdit
ad inferiores partes ere. assumēs
hominem in se et per consequens
nostram miseriam. vt nos de pro
fundo nostre miserie liberaret.
De hac miseria. dicit Apostolus
ad Titū tercio dicens. Tunc ap
paruit benīgnitas et humanitas
aē. vsque. non ex operibus iusti
cie sed secundum suam misericor
diam aē. Cui vi licet misericor
die si ad cōdignum occurrere ar
pimꝰ oportet vt et nos mperfec
ta puritate renascamur ¶ Ad hoc enim deus natus est nob
homo in perfectissima puritate.
vt puta natus a patre deo et vir
gine matre. a quibꝰ nullam ipē
contraxit maculam. volens sicut
apt Apostolus. vt nos imitantes
eum in nouitate vite ambulemꝰ.
Nec nobis sua proderit incarna
cio nisi nostra in hac parte, adim
gatur imitatio. Hinc dominus
dixit. Nicodemo Johannis ter
cio. Oportz vos nasci denuo. Nō
cum ille respondisset. Quomodo
ptest homo nasci cum sit senex.
subiunxit dominus exponens
quod dixit. nisi quis renatus fue
rit ex aqua et spiritu sancto nō
potest intrare regnum dei. Quia
nisi ex aqua lacrimarum et spiri
tu sancto in cordibus per contri
cionem efficientem ad plenum
puritatem renascamur. non pro
derit nobis hec incarnationis mi
sericordia. et per consequens nō
intrabimus in regnū dei ¶ Secun
do exhibuit nobis secundam mi
sericordiam in sui ipsius in tēplo
oblatiōe. offerens seipsum patri
in nrā natura ad reconciliādū. De q
mia dicit vbū ppositū. Suscepiꝰ
deꝰ miam tuā in medio tēpli tui.
Cuius effectuz si osequi volumus tot
nos p fidē q̄ p dilectiōem ex opāt cor
pori eius mistico q̄d ē eccia incorpo
rari. vt sic ei vnīti eticorporati in
eo pri offeramur et sic reconciliemur
¶ Tercio exhibuit nob deꝰ terciaz
miaz dās nob corpus suū et sāgui
nē ad nrāz iustitatē et in edia quā
ex eius esu cibi carētia attraxi⁹ re
storādā. Cui si ex q̄licūz ogruo oc
currē cupi⁹ cū eadē deuotiōe et
affectū q̄ deꝰ nob hūc cibū pparā
uit accedē nos oportet. Deꝰ ate
nob hūc cibū istituit in maxia ca
ritate Dicēs Luce. xxij. qui hāc
miam istituit desiderio desiderāui
hoc pascha māducare vob cū. sic et
nos ad eūdē cibū sumendū magnā
caritatē habeam⁹ et cū deuocōe mag
no accedam⁹ vt fiat nob qd Ecci.
xxxij. dicit Qui edūt me adhuc e
surient et q̄ bibunt me adhuc siti
ent de hac mia. Dī i Ps. Miser a
tor et misericors dns est dixit ti
mentib⁹ se de hac dā Eccī. ij. Sicut

magnitudinem ipsius sic et misericordia que ab ipso ē • q̄ hec misericordia quē ē corp9 xpi datori deo videlz p dia adeq̄t . michil in eo nob mim9 exhibēs q̄ se totum Et hoc ē qđ dī zacharie • iij . Ade q̄bit gratiā grē ei9 ¶ Quarto exhibuit nobis quartam misericordiam in crucis passiōe ad humanū genus redimēdū • De qua dicitur in ps̄ • Quia apud dominuz misericordia et copiosa apud eū redēptio • Ac si dicat Quia apud dominū in corde ei9 magna fuit mia • hec coegit eū vt p passiōez crucis copiosam nob redēptionē exhiberet ℇ De hac misericordia dicit Ber. Erat in corde xi mia multa nimis cumulata super filios hominū • & hec latebat et homo nesciebat pciū eius • do nec tuptō vasculo in quīq ptib9 corpis effluebat Et subiūgit Vie multe corpis miserie • Vbi multe misericordie cordis Vmēt ne miserie misericordias • an misericordie miserias superabunt ! vm rant plane misericordie tue anti que domine • Huius autem misericordie dōmini magne si ptcipes esse cupim9 oportet nos dominū pro viribus imitari • dicentes il .i. Pet • ij • Xps passus ē pro nobis vobis relinquēns exēplum vt sequmini vestigia eius Vbi Ber nar • Prodierit nobis xpi passio • si nostra sequat imitatio • vt sequmur vestigia eius • alioquin etiā exquiētur a nobis sanguis ille iustus q̄ effusus ē super terrā • nec i munes erimus ab illo tam singulari scelē iudeorū • q̄ viz tante cecitati ingrati fuerimus • q̄ spiritui grātie cōtumeliam fecerim9 • q̄ filiuz dei cōculcauerim9 ¶ Qui tō exhibuit nobis deus quītam misericordiā in sua resurrectiōe • ad celi ianuā nobis aperiēdā . que ex culpa p̄morū pentū hūano generi a mūdi initio clausa fuit • qđ in eorūdem pentum de paradiso ē iectiōe et gladij versatilis ad ei stodiēdā ianuaz collocacione eui dent ostēditur • cū sicut Gen̄ • iij • dicitur . Eiecit deus adam de paradyso voluptatis et collocauit añ paradysū cherubim • a flāmeū gladiū atq̄ versatilē • ad custodiēdam viā ligni vite • Quem ideo voluit esse versatilem • ad insinuādū q̄ aliquādo esset per passiōis misericordiam remouēdus • vt eo a mōto hominēs possēt celestis paradisi ianuā introire • De hac misericordia dicitur in ps̄ • Bonuz est confiteri domino • Vsq̄ ad ānūciādū maē miāz tuā hoc ē ad ānunciandum illam misericordiaz que est nobis facta mane in die resurrectionis de qua adhuc .i. Petri • ij • dicitur Benedict9 dominus de9 q̄ secūdū suā magnā miāz regenerauit nos in spē vite et ne a ē Cui tūc nos dignos exhibe9 • sia nos cū xpo a pcis ōmibus et vitijs resurgamus • vt mortui peccatis iusticie viuam9 qđ ē spiritualis resurrectio de q̄ dicit Apo • ad Collo . iij • Si cōresurrexistis cum xpo q̄ sursū sūt sapite a ē • ¶ ℉ Sexto exhibuit nob sextā miām in ascēsiōe . ad māsionez nob ppetuā pparādā • ipso saluatore dicente Johannis • xiij • Vado parare

vobis locum de hac misericordia dicit Eccl. xvi. Q. sericordia vni cuiq faciet locum. De hac adhuc dicitur Psa. xvi. Preparabitur in misericordia solium eius scz hois Cui grē si nos dignos cupimus exhibere oportz vt pñtem vitā tanq̄ aduenę pergamus. Dignū q̄p pe ē vt qui ciues sanctorū et domestici dei scripti sūt in cēl. tanq̄ aduenas et peregrinos se exhibē ant super terram. Quēadmodū hortamur. i. Petri. ij. vbi dicitur Obsecro vos tāq̄ peregrinos et aduenas abstinē vos a carnalibz desideriis aī. ¶ Septimo exhibuit nob deus septimā miam in spiritus sancti missione. ad nostraz sctificationez. et ad oēs p̄ores misericordias felicit consūmandas. De qua dicitur Eccl. In oblectatione veniet nob mia. Spūs em sci missio nō modicū delectat cor. De hac mia dicitur Luce. i. Per viscera miē dei nostri visitauit nos oriēs ex alto. Ad quam miam si digne volum⁹ a cupim⁹ suscipi. studeamus sem per parati a preparati inuenirī. vt cuz spiritus sanct⁹ spirauerit patos nos inueniat ō mi hora expānsos sinus habentes ad gratiam suscipie nōā. cum spiritui placuerit nos misericordit visitare Os etiā Ber. monet dicēs Licet spiritum sanctum accipere non sit in arbitrio hominis conantis. sed in gratia dantis. hoīs est tamē iugit er preparare cor. volūtatem exhibendo ab affectionibus alienis. rationem et intellectum a sollicitudinibus. memoriam a negotijs. nonnūq̄ etiam a necessarijs occupationibz. vt in die dñi dñi et in hora bñplacit eiq̄ audierint vocem spiritus spūs otinuo cōcurrāt sibi et cooperēt in bonū. De hys septē misericordijs dī in Os Quoniam secm altitudinē cēli a tra corroborauit miam suā suptimētes se. de quib⁹ dicit Ber. Electi dei considerātes dei misericordias. sētiūt sup se tātū cumulū miāz. q̄tū est spaciū inē cēli et tram. ¶ Terciū principale iuxta p̄mā diuisionē ē dicē de dātis largitate. designata p hoc qđ dicit. In medio tēpli tui Ad hoc em oblatū medio tēpli dicit. ad insinuādū q̄ nullū trāseat. nulli se deneget. si q̄tuz in ipso ē ommbus sinū mie aperiat Propter quod etiaz quādo de loco agitur deus semper in medio legitur extitisse. Nā in carne natus in medio duū animaliū est in presepio reclinatus. Ad tēplum veniēs in medio est oblatus In medio doctorū est inuentus. crucifixus est in medio latronum collocatus. resurgens a mortuis in medio discipulorū apparuit. Ad quid hec oīa nisi insinuet nob q̄p ad miam largiendam oīb⁹ patet. oīb⁹ se exhibeat. Et hoc ē qđ pater ad filiū Pro. vi. dicit. Diuidēt putei tantū foras. a in plateis tuis aq̄s tuas diuide Vnde ē q̄p in Canticis canticorum dictus est flos campi. eo q̄p omnib⁹ patet ommbus se exhibeat. Ihesus cristus dñs q̄ ē aī.

¶ Sermo. xxix. ¶ De sancta Agatha virgine hmo p̄m⁹

Hã hiip gzam mulierſcã
a ẽ Eccĩ. xxvi. Dicit bea
tus Gre. i omelia Quid
nos barbati dicemus q̃ ad regna
celeſtia ire per ferrum puellas vi
demus Qui ſi adipiſci regna cælo
rum per bella perſecutionum nõ
poſſumus · hoc in nobis turpe ſit
q̃ deum nolum⁹ ſaltem per pacẽ
ſequi Ecce nulli noſtruz modo di
citur · pro me morere · ſed tantuz
in te illicita deſideria occide
¶ In vbis ergo ꝓpoſitis hec
ſancta virgo et martir Agatha a
ẽplici grã cõmendaẽ ſciz a virgi
nitate · paſſionis acerb itate · vi
te ſanctitate · primũ ibi gratia . ſe
cũdum ibi ſuper gratiã · tercium i
bi mulier ſancta · Ex hac triplici g̃
tia meruit a deo ẽplici aureola co
ronari · nã per virginitatẽ vnaz ·
pro paſſione ſecũdã · p vite ſancti
tate q̃ verbo et exẽplo deũ docu
it a predicauit terciã aureolã ẽ
adepta · Hec pauca de vgine dcã
ſufficiãt ¶ Proſequẽtes ſermonẽ
quib⁹ exercitus ipſã virginem
imitemur · vt in hac via et vita e
i ſaltem tenuiẽ conformati . in re
gno celorum eius cõſortio perfru
i mereamur · Verum q̃ pauci eã
in prima gratia imitantur · pau
ciores in ſecunda · ſaltem in ẽcia
ſciz vite ſcitate q̃ tũ poſſum⁹ imi
temur Nam ad hoc dirigit nos de
us dicens · Leuiti · xix · Sancti eſto
te qm̃ ego ſanctus ſum · ¶ Ja
Sũt aũt ſex genera exercitiorũ q̃
nos ſanctos efficiũt Quorũ ẽa po
nit beat⁹ Gre · in leg ẽda vgmis
hui⁹ ſciz cordis mũdicia · honoruz
opm ſufficiẽtia · ſpirit⁹ ſancti p
ſentia · Heliqua tria ꝓmit beatus
Ber · dicẽs · ẽa fiũt q̃ nos ſcos effi
ciũt · viz vict⁹ ſobri⁹ . act⁹ iuſt⁹ ·
ſenſus pius In hys ſex exercitys
dis actus iuſticie otineẽ · Et ideo
q̃ i hys ſcificatus fuerit ẽit ſine du
bio totus ſcũs ¶ Primo ergo ſã
ctificemus nos p cordis mũdiciã
purgãtes cor nãm · et ſcopantes
ab ombus immũdicys et feditati
bus peccoz · q⁹ cũ ad plenũ fem
fuerit erimus ſñ dubio ſci · ſi tñ ni
chil de oĩngẽtibus obmittamus
q⁹ facere monemur · Deu · xx · V
bi dr̃ Sint caſtra tua ſcã et nihil
i eis appaeat feditatis · Inſinuãs
i hys vbis q̃ ex ſola mundicia ſi
i nob plãtata fuerit ſine dubio fi
mus ſci Dicit Apo. i. ad Cori · vn
Mũdemus nos ab om̃ inq̃name
to carnis et ſpũs pficientes ſanctifi
cationez nraz in timore dñi R
Quomõ autẽ mũdari debeamus
docet nos beatus Ber · dicẽs Ni
ẽdat homo ẽbunal mẽtis ſue · vt
audiat cauſam preterite vite ſue
Aſſit accuſatrix cõſcia · teſtis me
moria · rõ iudex · timor carnifex ·
et q̃dq̃ inuentum fuerit in quo
deũ offẽdimus p cordis ttritionẽ
conteratur · per oris cofeſſionem
exhauriatur · per ſatiſfactionem
deleatur · per reſiſtentiam ſimili
bus reſiſtatur · et hys ommibus
firmum ꝓpoſitum adiungaẽ ·
Hec tamdiu continuantes · q̃di
ũ et quouſq⁹ ſpiritus ſanctus af
fectum noſtrum in aliud genus
deuotionis trahat · in gratiarum
viz actionẽ Ipſa em̃ gratiaz acti
o et vox laud cũ ex intimo affec
tion ex iudicio agitur ſignum eſt

remissionis peccatorum. Vnde cū anxia penitentia in iocūdaz deuotionem gratiarum actionis mutata fuerit. hec mutatio dextere excelsi certissimum signum est. qꝫ ōia peccata nostra a deo nobis liberaliter dimissa sunt. De qua remissione iam veraciter sumus sancti ¶ Secundo sanctificemus nos per bonorum operum sufficientiā. precipue et ante omnia illa faciētes que facere cogimur ex p̄cepto. Nam que cadunt sub precepto. vtpote legalia de necessitate sunt salutis. Ipsa em̄ sanctificāt nos pre ceteris. dicente domino Leuiti. xix. Scificami et estote sancti. quoniā ego sanctus sum dñs deus vester. In quibus autez sanctificari debeamus statim subiungit Custodite precepta mea et facite ea. quoniam ego sum dominus dei vester. qui scifico vos Acsi dicat. Vos facite ipsa opera et ego sanctifico vos. vt speremus sanctificari non ex operibus que fecimus nos sed a deo. Et quāto ipsa opera fidelius agimus. tāto deus nos amplius sanctificat. ꝓpter quod cum summa diligentia studendum est. vt opa q̄ debēt deo fidelicer peragātur. Quia vt ait Phūs. Plus meremur aduersbus q̄ nominibus. Hoc est plꝰ meremur de bene facto opere q̄ de bono Et hoc est qđ dicit Pro. xij. Qui fideliter agunt placent deo. Sicut et econtrario displicent qui faciunt negligēter. Juxta illud Jere. xlviij. Maledictus qui facit opus dei fraudulenter. Tūc autez fideliter agimus. si ipsa nostra opera diligenti attentione. et fideli intentione domino offeimꝰ. vt per diligētem attentionē ōnes sensus et corporis membra ad opꝰ dei conuocemus. cōuocatos adunemus. Quod facere monemur. Eccī. xxx. vbi dicit. Contine et cōgrega cor tuum in sancti tate eius. Et ibidē. li. Cōgrega te vos in domū disciplīne. Vt dicat de vobis veracit illđ Prō. ix. Sapientia vocauit ancillas ad arcē. hoc est sapiēs deuotio ancillas .i. sensus corporis et affectus anime ad arcem .i. ad summum conatuz virtutū vocauit Sic etiam opera nostra per fidelē intētionē debēt in solū deū ordinari. ita videlicet vt ipsa intētio dei ponat in oibus q̄ agimꝰ fundamētū. Qđ em̄ super illud fundamētū. hoc est super deū nō edificatur. trāsit cū suo fundamento. qđ aūt ꝓpter deum agitur qui eternus ē cū deo permanet in eternū. Vnde Eccī. xxvi. Fundamenta eterna supra petrā solidata Petra aūt erat christus. Tūc aūt opera nrā p fidelē itentionē in solū deū ordinamus. cum oia q̄ agimus ad laudē et gloriā suam agimus. michil aliud ex oibꝰ q̄ agimꝰ intēdētes Ad hoc hortat Apꝰ .i. ad Corim .i. Oia q̄ facitis ad gloriam dei facite Sūt em̄ quorū simplex nō ē oculus intētionis. oculum in aliud q̄ in deum nequit obliquātes. et hm tales recipiunt hic mercedē

¶ Tercio scificamur p spūs sancti pītiaz. q̄ licet i ꝑma secūda q̄ scificatione necessario nobis cū fuerit. eo q̄ michil boi facē possuꝰ sm ipos. hic tamen singulariē post

predicta ꝓmim⁹ eius p̄sentiā. quia hꝰ est in ꝓpria virtute. hꝰ ē in sua dulcedīe dat nob Datur em̄ ꝑ duo sciz ad cōsolationē. et virtutū plantationē Ad cōsolatiōem. q̄ post cord purgationē et bonorum opū multiplicationem infūditur ad eius dulcedinem pregustandaz. vt quemptius in operibus faciēdis habumus auxiliatorē nunc hēmus cōsolatorē. ne sētientes solum laboris fatigationē et non spiritus cōsolationē sb onere opprimamur. Est autez hꝰ eius cōsolatio. quia dī Gala. iij. Spiritus sanctus ꝓhibet testimonium spiritui nrō q̄ sumus filij dei. q̄ si filij dei a hꝰ redes Et sic in hac gratiosa attestatione in hac vita de filiatione aī futura de hereditatis assecuticōe misericordiē ꝰsolamur ¶ Vt secundum Apostolū. habeam⁹ sanctificatiōez vite eiꝰq̄ nūc ē. finē vero vitā eternā Dat etiā spūs sanctus ad virtutū plantationem Nam ex dei p̄sentia deū cognoscimus. ex cuius cognitiōe cōsequimur caritatē. Nemo em̄ potest eū cognoscere et nō amare Per eius vero absentiā nos ipos cognoscim⁹ et ideo humiliamur. Quia tūc nostre vilitates a miserie ī luce ꝑdeūt absente deo. ex quarū intuitu vsq̄ in puluerem humiliamur. Ex intuitu ergo dei habem⁹ caritatē ex nō vero humilitatē. In hac alteratiōe stetit Psalmista cum dicebat. Ego mendicus sum et pauper dominus sollicit⁹ est mei. Nam in eo q̄ se respexit et suaz fragilitatē humiliatus dixit. Ego autē mēdicus sū et pauꝑ Inde autem fugiēs et deum ītuiēs ꝰsolat⁹ aī spē subleuat⁹ dixit D̄ns sollicitus ē mei. De hys dicit beat⁹ Aug⁹. D̄ne deus meus si non attenderem misericordias tuas mee miserie me ptraherēt īdesperatiois abyssū. Dic beatus Gre. Adē spūs sanct⁹ vt subleuati deū ame⁹. abē vt cognoscētes nostram miseriam humiliemur. Vnde beat⁹ Ber. Qui in spiritu ābulat nēq̄ꝑ in vno statu permanet. nec eadem semp facilitate ꝓficit. et nō est in hꝰie via eius. sed quēadmodū ei spiritus moderator dispensat prout vult. nūc segni⁹ nūc alacri⁹. que retro sūt obliuiscitur. a in anteriora se extendit Ergo aliq̄ te tempore vl ac tedia affici sentis noli ꝓpterea diffidere aut desistere a studio spūali. s iuuātis req̄re manum. trahi te obsecrās donec denuo fuscitāte grā fact⁹ ꝓmptior alacriorꝫ aut ras. a sic q̄diu adest grā sic delectāe in ea vt nō existimes te donū dei iure hereditario possidere. ne subito cum retraxerit manuꝫ et subtraxerit donū tu aio concidas factus tristior q̄ oportet. q̄ hec alteratio spūs vemētis et ꝺcedentis nō agit ī nobis ad nostrā insipientiam sed ad dei in nobis edificandam sapientiam. non ad dei indignatiōnem sed ad nostrā promotionē. quia forsitan plus proficim⁹ in gratie subtractione q̄ in sue presentie consolatione. Nam q̄tum nobis deuotionis accrescit ex spiritus presentia feruida dilectionē. ꝓmpta operatiōe

hilari iubilatioē · sublimi otēplatione · que in pulverem reuertentibus cum spiritus non spirauerit · tantum subtracta gratia accrescit nobis de dei timore · duro labore · anxietatis horrore . impacienti languore · profunda suspiria · mens nata humilitas . Ex quibus omnibus in subtractam gratiam eo abundatis plus meremur q̄ ex p̄sentia spiritus solemur . Et quia difficulter creditur q̄ subtracta grā plꝰ vtilitatis offerat q̄ habita Ecce ad manum est scientia beati Bernardi dicentis deꝰ etsi iustis non desit ad meritum plerūq; tñ adest ad solatiū · illud vtiliꝰ istud iocundiꝰ Et subiungit . Habet igitur et latet dum sēsum cordis mīme tangit illa suauitas habita sed abdita Sed ex hoc detrimētū nō accipiet anima sancta · si tñ vē deum diligit · quia moram faciēte spōso non tantūm cū fatuis v̄gīnibus dormitat · sed crebris suspiriis excitata · profundis gemitibus agitata · impacienti languore nō valet mestitiam cordis dissimulare · nec eam abscondere q̄ triste pectus adurit Et ideo anima deuota ex hijs multum meritum congregat et proficit velemēt . Juste autem spiritum sanctum in medio istorum sex exercitiorum posuimus . tamq̄ omnia ordinātem vivificantem et omnia facientem . q̄ nullum opus p̄sperabitur ad merendum q̄ spiritu sancto nō iuuatur · Quod enim cor facit in corpore · hoc spiritus in opere . et sicut corpus nō viuit sine anima sic nullum opus sine spiritu . vñ sicut per eum omnia colligūtur . sic sine eo omnia defluūt et in nichilū redigūtur · Ipse enim spiritus sanctus vt ayt Ber · est omnipotēs omniū artifex · creās ad deū hominis bonā voluntatem · dei ad hominē faciēs propiciationem · formans affectionem · dans virtutem · prosperans operationem · agens omnia fortiter et disponens omnia suauiter Et subiūgit Voles docent deū querē · angeli adorare · solꝰ ipe spūs ē qui docet inuenire habere frui · Ipse tantū est sollicitudo bene querētis . q̄ in spū pietas et veritas adorantis · sapia inuenientis · amor habentis · et gaudiū fruentis · Quē videlicet si cupimus habere domesticū et inhabitātē in nob oīa nra interiora et exteriora nra sub ē̄fura disciplie deuotissie ponam9 · nichil omnino admittētes · q̄ eidē spiritui aduersetur . Quia vt dicit Sapi . i . Spūs sanctus disciplīne effugiet fictus et aufert se a cogitatiōib9 que sūt sine intellectu · Quod exponens beatus Bernardus dicit Et hic pellere a se spiritum sanctum non est in voto cogitantis · fit tamen ex culpa negligentis · vt spiritus disciplīnē meito se auferat a cogitationibus q̄ sunt sñ intellectu · Et ideo qui priora commercia sancti spiritus in seipso experiri desiderat . caute se ab omnib; custodiat · que eidem spiritui aduersātur · quod nobis prestare dignetur idem spiritus cum patre et filio vnigenito domino nostro ihesu cristo in sempiterna secula seculorum · Amen ·

Sermō·xxx· De sancta Agā tha Sermo·ij·

Virgo cogitat quē dñm fūt vt sit sancta corpore et spiritu.i. ad Corin·vi·Dicit beatus Gre·Aia sine delectatiōe esse non poterit·aut eñ delectabit in ifimis et caret supmis· aut in supremis et cōtēpnit infima·Expedita ergo in precedenti sermone sanctitate iteriori· que per cordis mundiciam·spiritualium operum sufficiētiā·sācti spiritus presentiam est fideliter asequi sita·nunc ad eandem sācitatem perfectius possidendam. alia sunt exercitia aduocēda q̄ i exteriori vsatiōe nos scificāt·vt fiat qđ scriptūē in Apo·Qui sctūs ē sanctifiætur adhuc· ℣ In verbis ergo ꝓpositis ea tangit Apo· sez statum excellētē·actū cōpetētem·finē cōgruētem ¶ Primum ibi vgo·Virginitas em̄ in omni statu excellētior est·Secundū ibi cogitat·In quo tangit actū tali statui cōpetentē Virgies em̄ q̄ a maritali debito et a curis seculi pt oia sunt solute cogitare debēt merito q̄ fūt dei·Vt sicut cōiugate ex vinculo maritali cōpelluntur vt viris suis placeant. Sic etiā virgines deo dicate intendere debēt· quomodo deo placeāt spōso suo·Tertium ibi vt sit sancta corpore et spiritu·In quo tāgit finem congruentem·Ad hūc em̄ finez omnes sacre virgies cogitationes locutiones et opera debent dirigere·vt sint sancte· quippe quarū spōsus sanctus est a quo nullatē in thorum marita lez assumūtur nisi a ipse similiter fiant sancte·Quod etiā ista gloriosa virgo de quā nobis est sermo Agatha videlz deuotissīe studuit adimplere Que tos corpus et animam posuit·vt posset deo placere·et placuit sicut signorūz et mraculorū euidentia cōprobauit·que vsq; in finē seculi deus p eam et propter eandem exhibebit et exhibuit clarificans eam toti mundo·vt ex hoc innotescret q̄ta deuotione studuit vt corpore a spiritu esset sācta. quā ideo deus nobis posuit in exemplum vt qui dominum Ihesum q̄ exultauit vt gygas ad currendā viam imitari non possum9· pellam teneram et delicatam imitemur saltem tenuiter Quod adhuc vtinā faceremus Quomodo autem ipsam in sua sāctitate debeamus imitari·vt et nos similiter simus sancti docet nos Bernar·dicens· O ¶ Tria sūt que faciūt hoiem sanctuz·Victo sobrius·acto iustus·sensus pio. In quibus tribus plena et absoluta cōsistit perfectio·Est autem secundum q̄ diffinunt doctores Sobrietas moderatus vsus temporalium circa solam necessitatē restrictus·Cuius obseruantia licet difficilis videatur hys qui in carne ambulant·facilis tamē ē illis qui bona spiritualia gustauerunt·qui pua bona respectu maiorum et melioru pro nichilo ē putāt Qđ expsse beato Grego· imminuat dicens·Dulce est esse in humanis rebus·sed ei qui ad

huc de celestibus mehil nouit · qa q̄to ctna mi⁹ itelligit tāto delectabili⁹ i temporalib⁹ req̄sćit At si quis iā cordis ore gustauit que sit illa dulcedo celestium bonorū · q̄to illud dulce ē q̄ō ītus habz tā to ei ī amaritudinem vtē oē q̄ foris sustinet Et ideo facile est ei ꝑmo et delectabile vt foris ꝓpter deum sobriū victū habeat q ītus dulciter pascitur · Vt ergo spūs sanct⁹ · de cui⁹ presētia ī pori sermone dem̄ est · passib⁹ profectuū ī nob ꝓmoueatur · et nos magis ac magis in ei⁹ consolatioib⁹ ꝓficiamus · ne cesse est vt pr̄ sobrium victum carnis ꝺsolatioibus pmi t⁹ renunciem⁹ · qr nullatenus possūt esse simul · Dicit enim beatus Augustinus · Si animus habz vñ oblectetur exterius sine dētys manet intrinseus · Vt ergo mte riora nostra ī deo ꝓficiāt · oia exteriora de genere ꝺsolationū carnalium per victū sobriū ampute m⁹ . Voco autem sobrium victū sola necessaria · que ab oi superflu itate in omni vsu penitus sūt restricta · Ex q̄bus vb colligi⁹ q ñ solum sobrium victum vocam⁹ moderatam cibi et potus sumptionem · sed omnium rerum ad vsum nostrū pmanentium restrictionem ℙ In quibus ommbus sobrium victum accipimus · si eis vtimur moderate · ñ ad voluptatē ꝫ ad sustētatiōez Quod non solum religiosis expedit · sed omni cristiano proficit ad salutem · Quia sicut propt̄ gulam primi parentes et nos in ill sum⁹ ex pulsi de gaudys paradisi · sicūt ayt Gregorius · Per pfimam et sobrietatem rec̄ itinere regredi nos oportet · Vt fiat i nob q̄ de magis dicitur Mathei . ij · Per aliā viaz reuersi sunt ī regiōez suam Et ideo sic̄ diligim⁹ patriā · sic ī oib⁹ vtēdis victū sobū teneam⁹ . Nec tamē oia ne mūtudo ꝺfusionez generet et errorē i t̄ plici differētia colligāt Ita videlicet · vt oīs sobus vict⁹ fiat ī tēporaliū moderata fruitioē · ī exteriorū sēsuū disciplinata gubernatione · ī iteriorum motuum cauta et vigilanti cohibitione ¶ Prīo ergo sobrium victum teneam⁹ i vsu tēporaliū · vt in ommbus q̄ bus vti oportet ad vitam sustentandam · siue eciam cōseruandā · vt est cibus potus sompnus et vestitus et similia · solis simus cōtenti necessarys · numq̄ superflua ex ommbus admittētes · Et hec sobrietas paupertas voluntaria est vocata · de qua dicit Prouerbiū · Est pauper cum in multis sit diuitys · de hac sobrietate dicit Eccle siastici · tercio . Sanitas corporis et anime est sobrius pot⁹ · nomine potus vsualia corporis volens intelligi · de hoc vsu dicit beatus Bernardus · Felix secundū tempus viator qui suorum beneficium ciuium · sine quo transire non posset · in obsequium suum scit conuertere et vti ad vtilitatē

Q ¶ Secundo sobriū victum teneamus in vsu sensibiliū et sensuum · omnes sensus corporis a vanis nugatorys et superfluis cōtinētes et ad sola necessaria ordinātes Q̄d fideliter faciebat

Job qui dicebat. Pepigi fedus cum oculis meis. vt non cogitarem de virgine. Sed cur hoc fecit respondit. Quia altus eius prunas ardere facit. Hoc etiam nos facere monemur Eccli. ix. vbi dicit Virginem non conspexeris. ne forte scandalizeris in decore eius et non licet intueri quod non licet concupiscere. De hoc vsu docet nos Bernar. dicens. Habeat homo dei sensus suos exteriores non ducces sed seruientes. vt dicat huic vade et vadat. et alij veni et veniat. et seruo suo fac hoc. et absq; contradictione faciet Et subiungit Qui a magnus est qui vsum sensuum nouit expendere ad suam salutem et vtilitatem. et eos scit in obsequium etiam cōuertere et ordinare. Et talis optime sibi credendus est in quantumlibet multitudine conuersetur ℞ Tercio sobrium victum teneamus in vsu motuum interiorum. omnes motus illicitos in suis principijs cohibentes Hoc enim maxime placet deo Quod pulchre figuratum legimus. i. Reg. xxix. Quando dauid voluit cum eis ire ad pugnā contra Saul tunc dixerunt Philistei ad Achis ducē suū Quomodo hic melius placare poterit dominum suum q̄m in capitibus nostris? Sic demones cōflantes internos motus illicitos dicere possūt. Quomodo quis placare poterit dominum melius q̄m si principijs taliū motuū resistit? Quamq; facere voluerit ex omnibus sequentibus nil timeret Quod etiam positū est in nra plena voluntate. Sic enim dicit Gen. iiij. Subter te erit appetitus tuus et tu dominaberis illius. Quod exponēs Bern. dicit Potest quidē diabolus excitare in nos tēptationis motum. sed in nobis est. si velimus. et nemo in hoc certamine deficietur inuitus. De hoc triplici vsu dicit Postillator super illo vbo Mulier glōriosa est gloria viri sui Illa mulier est gloria viri sui et merito laudanda. q̄ res domesticas ad vtilitatē. familiā ad honestatē. seipsā ad morum venustatē bene regit Sic aīa deuota est gloria viri sui. i. dei. que p̄dicta ea sub dei te moderamine regit ordinat et disponit. Nā p hoc q̄ dicit. res domesticas tangit earū fruitionē. p hoc q̄ addit. familiā. tāgit sēsuū gubernationem. per hoc vero q̄ cōcludit. seipsā. tāgit ītemorū motuū cohibitionē ¶ Secundum quod iuxta beatum Bernar. nos sanctificat est iustus actus. Nostri autem actus vt iustificēt sunt maxime circa nostros proximos exercendi Nam deus qui scrutatur corda vt iusti simus. non indiget vt exhibitionibus informetur.

§ Vt ergo actus nros proximis exhibendos virtute iustitie informemus. inspiciendum est illud gloriosum exemplar quod est deus. vt secundum formam quam ipse nobis in seipso de proximo agendo proposuit nostros actus vt iusti fiant ordinem? Qui videlicet deus venies in carne se totum cum omnibus q̄ habebat hoc est. res corpus et animam. posuit pro nobis. Nam de rebus pro nobis positis dicit Jere. xxx.

vi

heliqui domū meam dimisi hēre
ditatē meā·de quo Ap9·ij· Cor·
vij· Scitis fratres qm̄ crist9 pro
nobis egenus factus est cum eēt
diues· vt nos illius inopia diui
tes essemus· De corpore autē pro
nobis posito dī Ysai·v· Corpus
meum dedi percutientibus aē· De
aīa vero p nobis oblata dī iterū
Jhere·xij· Dedi dilectam aīaz me
am in manibus inimicorū Vnde er
go tribus p nobis taliter vt dic
tū est positis dicit nobis deus illō
Exo·xxv· Inspice et fac sēm ex
plar qđ tibi monstratū est in mō
te qđ est xp̄s· Itē Josue·j· Quō
ego feci misericordiam vobiscum
ita et vos faciatis Si ergo act9 no
stros iustificare volum9 debem9
et nos res corpus et animam p
fratribus ponere· Nam de rebus
āmonet nos beatus Johan. in e
pistola sua.i.capitulo·ij·dicens
Qui habuerit substantiam huius
mūdi et viderit fratrem suum ne
cessitatem habere et clauserit vi
scera eius ab illo· quō potest cari
tas dei manere in illo? De corpore
vero ponendo p proximis exem
plum habemus de cristo· qui fa
ctus est pro nobis obediēns vsq
ad mortem mortem autez crucis
De anima vero ponenda iteruz di
cit Johañ· epistola prima capitu
lo.i.Sicut crist9 animam suam p
nobis posuit· ita a nos debemus
pro fratrib9 animam ponere· In
cipientes ergo ab vltimo· hoc est
ab anima· eo q ab illa tāq̄ a ra
dice cetera trahunt ortuz· Nemo
enim res vel corp9 ponit pro px
imo ñ per caritatem animā prius
ponat ¶ Primo si iusti
ficare cupimus actus nostros ad
exēplar cristi ponamus p proxīo
aīas nostras· non vt deus qui in
cruce moriens p nobis aīaz suaz
dedit· sed sic ponamus vt qđ sal
uum est aīe hoc proximo exhibe
amus· et hoc est vt eum veracit
in corde diligamus· vt sēm rēgu
lam naturalem affirmatiuā et ne
gatiuam velimus et nolimus ei ō
mia que nob et volumus et nolu
mus exhiberi· Et iste ē facillim9
modus ponendi animam pro fra
tribus· qđ et saluator monuit d
descendens infirmitati Johā·xiij
Hoc est preceptum meuz vt dili
gatis inuicem sicut dilexi vos Nā
ad ōmia que pro nobis deus posu
it fecit et exhibuit caritas euz vr
gebat· quaz si solum haberemus
facillime ymo gaudenter res cor
pus et animam pro fratribus po
neremus· ¶ Secundo si act9 no
stros iustificare cupimus ad exē
plum cristi ponamus p proximis
corpus nostr̄· Qđ si idem vt xp̄s
in mortem dare nō possumus sal
tē oēs act9 de corpore possibiles·
vt sunt v̄ba consolationis exhorta
tionis· de malo r̄pr̄hensiōis· deuo
te orōis· mores benigne conversati
ōis. nūis p̄xīs exhibeam9· a q̄cūq̄
alia fideli exhibitione corporis
talit agētes vt oīm mores benig
na caritate portemus· vt veracit
de eo q̄ hmōi est dici possit illō. j
Machabe·vi· Hic est fratrum a
mator et populi israhel· Hic est
qui multum orat pro populo aē
Pro·xxi· Dom amici consilys a
nima dulcorat Eccē·vi· Verbū

oulæ multiplicat amicos ¶ Tercio si iustificare cupimus actus nostros ad exemplum tristi poñam⁹ pō p̄mo res nostras per quas opa miſericordie exercēam⁹. Que ſubuentio tāto deo eſt acceptior q̄to res imparciē de iuſtius habentur laborioſius acquiruntur tenuis poſſidentur Quod in ſcriptura oñditur euidēter Quia munus Abel ex iuſta habitōe oblatum aqua Dauid ex ciſterna bethlehemitica ex laboriosa et periculoſa acquiſitiōe libata mimuta vidue ex tenui poſſeſſiōe ſacrificata deo fuerūt adeo ḡta et acceptā vt in ſacra ſcriptura in eterna ſint memoria cōmēdata Nec rerum penuria ab hac ſubuentiōe quēq̄ poterit excuſare quia ab vno q̄ hoc ſolum requiritur quod habetur Vnde Thob. iij. dicit Si multū tibi fuerit abūdanter tribue. ſi exiguū ꝛ hoc ipſū libēter impᵗire Q8 ſi nichil habem⁹ p̄mit⁹ ſaltem potum aque frigide exhibeam⁹. Pō quo meruit a domino i euāgelio eſt promiſſa Q8 ſi nec iſtud fuerit ſaltē affectū bone voluntatis exhibere nō negligamus Quia ſicut dicit Gre. Cor et non ſubſtantiā penſat deus. nec attēdit q̄tū ſed ex q̄to offeratur. nec vnq̄ manus erit vacua a munere. ſi arca cordis ꝛpleta fuerit bona volūtate ✠ ¶ Terciū principale q8 ſecundum Ber. nos ſanctificat eſt pius ſēſus Pium aūt ſēſum dicim⁹ interna deuotionē que aſpirante deo in tātū inuale ſcit. vt in ea dei preſentia feliciter ſentiat. Cum enim ſcōm eūdez Ber. Pietas ſit cultus dei et maxime talis cult⁹ q̄ agitur in affectu Vie talis cultus auz in tantū proficit. vt deus in eo ſua mirabilia opet iuſto ni oīe pius ſenſus poterit appellari. vt per hoc q8 eſt pius cultus dei dēt intelligi. et per hoc q8 ē ſēſ⁹ q̄ a ſētiēdo dicit hoc intēdat q̄ ille cultus in aīa ſentiatur Que videliz deuotio licet in noſtra minime ſit poſita poteſtate. vt iubeamur q̄ſi ex nobis ipſis per piuz ſenſum iuſtificāi. poſſumus tamē aliquid per q8 hāc gratiam miſericorditer mereamur. vt ab eo tā q̄ ab infimo incipientes et per gradus aſcēdentes tandem aliquādo ad hanc gratiā veniamus Sunt ergo tres gradus per quos in hāc gratiam aſcendem⁹ ſcz per intellectum. opis effectū. diuinū affectuz. Si hec tria in deum ordinem⁹. hanc gratiam conſequemur. ¶ Primo ergo exercēamus nos ad deuz per intellectū ipſū p iugē memoriā ad deuz erigētes. vt viz ſine intermiſſiōe dēū cogite⁹. Hoc em oēs poſſumus. nec ē aliquis qui de hoc ſe valeat excuſare. et ideo hoc ipſum firmiſſime eſt mādatum. Sic enim dicitur Deute. nonn vicēſimo quinto. Caue ne vnq̄ obliuiſcaris domini dei tui Jeem Thobie. Omni tempore in mente habeto deum Item Pro. iij. In omnibus vijs tuis cogita eum Item Pſalmiſta. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis Etſi cogitatio noſtra in deum eleuata q̄ ſubreptionē ad infima illabitur. eo q̄ terrena inhabitatio deprimit ſenſū multa cogitantē. itez

releuet. q si iterꝝ defluat itez ac iterꝝ erigatur. a adhuc nostra cogitatio est apud deū ¶ Ob intendebat Job cum dicebat. vi. Ad deum stillat oculus meus. intellectum oculum suum vocās. quem ad deuꝝ stillare dixit. eo q non continue sed per intercisa spacia tēporū hunc erexit ad deum Quod si sic pes intellectum ad deum stillamus deum semper cogitamus.

¶ Secundo exerceam⁹ nos in deo per operis effectum. vt operari incipiam⁹ omnia que homo cristus in sua conuersatiōe nobis proponit facienda. Ad hoc enim induit hominem vt ex eo uocati ipsū pro viribꝫ imitemur. Et hoc est quod dicit beatus Lucas. xxi. Ego dispono vobis regnū sicut disposuit michi pater meus. Ac si dicat. Sicut ego descendens a patre luminum et veniens in mundū non nisi per labores a sudores patre sic disponēte ad eum redeo. sic etiam dispono vobis vt si venire cupitis post me eisdem vestigijs incedatis non declinantes ad dexteram vel sinistram. In quo si fideliter agim⁹ michil de contingentibꝫ obmittentes in hoc merebimur vt nobis suam cōmunicet diuinitatez. vt sicut amara sui hominis imitādo bibimus. sic etiaz diuinitatis dulcia cū eo degustemus. ¶ Tercio exerceamus nos i diuino affectu quez ex dei presentia inflāmati diuinitus cōsequimur. Et ideo vt verius dicamus. non ex nostro exercitio sed ex dei beneficio tangꝫ premium predictorum istud accipiꝫ Talis diuinus affectus operatur in nobis ardentem dilectionez. sapientie illustrationem. misteriorum reuelationez. spiritus sancti nobilissimam consolationem. et multa similia que nemo ad condignum poterit explicare. domino ihesu cristo opante hanc gratiam in nobis sine nobis amē. Qui est sup omnia benedictus in secula.

¶ Sermo. xxxi. de festo sancti Petri ad cathedram. Sermo primꝫ

Exaltent euz in ecclia plebis a in cathedra seniorū laudent eū Ps. Dicit beatus Gre. Quanto dei dilecti et electi a dño amplius diliguntur. tanto inter curas persecutiōis duriꝰ persequuntur et conterunt Et quia beatus Petrus in celesti patria. vt catholice et religiose creditur. i multis est pre ceteris sublimatus. oportuit vt in hac via et vita duros etiam sustineret cruciatus. ¶ Propter quod sciendū. q angꝰ veniret ad celestis prie exaltationē. tribꝫ vicibus et modis legit exaltatus sup terrā. Fuit em exaltatus per electionē. opationē. passionē ¶ Primo dico. q beatus petrus a fidelibꝫ xpi et ab ecclia in Anthiochia ad pontificialez dignitatē exaltatꝫ fuit ipsū p cathedralē honorem sūmū pontificē a pastorē eligētibꝫ. et sup vniuersaz ecclīaz statuētibꝫ. Quod tñ nō solū factū est ex fidelīū electione. s dei ia dudū prordinatiōe. Nam in eo q dominꝰ Ihesus